

**Economische waarde van het
platteland:
Kansen van/voor Brainport
Eindrapport**

Uitgevoerd in opdracht van:
SRE

Uitgevoerd door:
ETIN Adviseurs

's-Hertogenbosch, januari 2007

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling	2
1.3	Aanpak.....	2
1.4	Leeswijzer	2
2.	De economische waarde van het platteland.....	4
2.1	Inleiding.....	4
2.2	De totale bijdrage van de plattelandseconomie.....	5
2.3	De autonome economische sectoren	6
2.4	Economische bindingen met het stedelijk gebied.....	7
2.5	De betekenis van natuur en landschap	11
2.6	Transitieprocessen	12
3.	De plattelandsagenda	16
3.1	Inleiding.....	16
3.2	De plattelandsagenda van Beerze-Reusel	17
3.3	De plattelandsagenda van Boven-Dommel.....	21
3.4	De plattelandsagenda van De Peel	25
4.	De agenda van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta.....	30
4.1	Inleiding.....	30
4.2	Brainport Navigator	30
4.3	Greenport Venlo	31
4.4	Pieken in de Delta Zuidoost-Brabant.....	32
5.	Het platteland en de Brainportagenda: aanknopingspunten	34
5.1	Inleiding.....	34
5.2	Ruimte voor bedrijven	35
5.3	Arbeidsmarkt: verbeteren aansluiting vraag en aanbod.....	37
5.4	Bevorderen ondernemerschap	39
5.5	Quality of Life	42
5.6	Speerpuntsectoren: innovatieve concepten	44
5.7	Tot slot.....	48

Bijlagen

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De economische vitaliteit en de leefbaarheid van het landelijk gebied staan hoog op de politieke agenda, zowel op provinciaal als regionaal niveau. Uit onderzoek van SER Noord-Brabant is echter gebleken dat de integrale kwaliteitsslag in het landelijk gebied te kampen heeft met een onbalans. In de verschillende reconstructie- en gebiedsplannen komen veelal de aspecten economische vitaliteit en leefbaarheid nog onvoldoende uit de verf.

De in september 2005 door de regioaad van het SRE vastgestelde notitie 'Verbrede opdracht plattelandsontwikkeling 2003-2007' wil hier nadrukkelijk op inspelen. In deze notitie staat verwoord welke opdracht het Zuidoost-Brabantse platteland (buitengebied én kernen) zichzelf voor de komende jaren tot doel heeft gesteld ten aanzien van de plattelandsontwikkeling. De opdracht is gericht op een integrale aanpak waarbij ruimtelijke, economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling gelijk opgaan. Economische vitaliteit en leefbaarheid nemen dus een belangrijke plaats in. De hoofddoelstelling van verbrede plattelandsontwikkeling binnen Zuidoost-Brabant is als volgt omschreven: 'Het versneld ontwikkelen van een 'multifunctioneel platteland', waarbij duurzame en dynamische ruimtelijke, economische en sociale ontwikkeling gecombineerd worden'.

Om deze doelstelling te kunnen realiseren zal de ontwikkeling via drie hoofdlijnen plaatsvinden:

- bevorderen van het woon-, werk- en leefklimaat (sociaal-maatschappelijk);
- bevorderen van een goede ruimtelijke structuur;
- verbetering van de economische structuur.

Voor het platteland in de regio Zuidoost-Brabant vormt het Brainport programma een uitstekend aangrijpingspunt om deze verbrede agenda nader uit te werken en in te vullen. Doordat in de regio een vermeende tegenstelling tussen het stedelijk en landelijk gebied speelt, blijkt het voor de plattelandsgemeenten echter lastig aan te haken bij het Brainport-programma. Het stedelijk gebied wordt nadrukkelijk in verband gebracht met de brainportagenda, terwijl de rol van het platteland hierbij op de achtergrond speelt. Dit is in ieder geval het heersende beeld. Het is daarom juist van belang de kansen en potenties van het platteland aan te geven, met name ook naar Brainport toe. Hierbij worden eveneens de ontwikkelingen rondom Greenport regio Venlo meegenomen. Deze bieden aanzienlijke kansen voor de economie van het Zuidoost-Brabantse platteland.

In dit kader heeft SRE ETIN Adviseurs gevraagd een kortlopende inventarisatie uit te voeren naar de economische waarde en potenties van het platteland en deze in relatie brengen tot de agenda's van Brainport Zuidoost-Brabant en Greenport regio Venlo.

1.2 Doelstelling

De centrale doelstelling voor het onderzoek is als volgt te formuleren:

Het leveren van aanknopingspunten voor het inzetten van 'Brainport' en 'Greenport' bij het realiseren van de Verbrede opdracht plattelandsontwikkeling.

Het platteland wil vooral uitgaan van de eigen kracht. De bedoeling is dan ook niet zozeer het kiezen van een eenzijdige insteek vanuit de vraag 'hoe brengen we Brainport ook op het platteland?', maar meer 'hoe kunnen we voor de (verdere) versterking van het platteland vanuit de geformuleerde ambities en doelstellingen de Brainport-mogelijkheden benutten?'. Aan de andere kant gaat het om de wijze waarop het platteland kan bijdragen aan het realiseren van de Brainport-agenda.

De volgende vragen staan daardoor bij dit onderzoek centraal:

- Wat is de economische waarde van het platteland en welke sterkten en potenties heeft het platteland?
- Wat moet vanuit de gemeenten/deelregio's op het platteland gebeuren ten aanzien van de verbrede opdracht plattelandsontwikkeling?
- Welke thema's/opgaven staan centraal in de Brainport-agenda?
- Op welke onderdelen/thema's kan Brainport iets betekenen voor de realisatie van de plattelandsagenda?

1.3 Aanpak

Voor de economische positionering en het in kaart brengen van de plattelandsagenda's is deskresearch verricht. Hiervoor zijn bestaand cijfermateriaal, publicaties (o.a. Economische perspectieven Noord-Brabantse platteland, ETIN Adviseurs, 2005), gemeentelijke beleidsnota's en raads- en collegeprogramma's en reconstructieplannen gescand. De voor de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta zijn recent verschenen publicaties geraadpleegd en hebben voor verduidelijking en de meest actuele stand van zaken gesprekken plaatsgevonden.

Voor het identificeren van aanknopingspunten zijn de plattelandsagenda's en de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta met elkaar geconfronteerd. Ter verificatie en ter aanvulling hebben voor de drie deelregio's (Beerze-Reusel, Boven-Dommel en De Peel) werksessies met vertegenwoordigers uit de regio's plaatsgevonden.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 is de economische positionering van het platteland beschreven in termen van autonome activiteiten en activiteiten gerelateerd aan het stedelijk gebied. Hierbij wordt onder andere ingegaan op het agrocomplex en het hightechcomplex.

Hoofdstuk 3 bevat de plattelandsagenda's van de afzonderlijke deelregio's Beerze-Reusel, Boven-Dommel en De Peel. Hierbij wordt ingegaan op de thema's ruimte voor bedrijven, arbeidsmarkt en kennis/innovatie, woon-leefklimaat, organisatie en samenwerking en speerpuntsectoren. Tot slot wordt aangegeven in hoeverre 'Brainport' een plaats heeft in de plattelandsagenda's.

Hoofdstuk 4 bestaat uit een beknopte beschrijving van de programma's van Brainport Navigator, Greenport Venlo en Pieken in de Delta.

Hoofdstuk 5, tot slot, geeft de aanknopingspunten voor de plattellandsregio's met de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta weer. Deze aanknopingspunten komen enerzijds voort uit de plattelandsagenda's zelf en anderzijds uit de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta. De aanknopingspunten zijn voor de volledigheid en overzichtelijkheid schematisch en per deelregio als bijlage opgenomen.

2. De economische waarde van het platteland

2.1 Inleiding

Een volwaardige positie binnen de Brainport regio verwerven begint voor het platteland met de economische positionering. In een aantal vergelijkende overzichten zal stilgestaan worden welk belang en gewicht het platteland heeft binnen het SRE. Ingegaan wordt op de bijdrage die het platteland levert aan de verschillende onderdelen van het 'SRE kapitaal'. Daaruit moet duidelijk worden waar het platteland goed in is, en waar de toekomstige potenties van het platteland (eigenstandig en ten opzichte van het stedelijk gebied) liggen.

Door - voornamelijk op basis van bestaand materiaal, waaronder in belangrijke mate eigen ETIN onderzoek - aan te geven dat het platteland er in economisch opzicht toe doet, wordt duidelijk dat het platteland een niet te negeren meerwaarde biedt voor de regio Eindhoven als toptechnologie-regio met een stevige internationale ambitie.

Qua invulling gaat het om het maken van een 'snapshot' van de betekenis en de kracht van de plattelandsregio op enkele hoofdlijnen. De belangrijkste thema's waarop wordt ingezoomd zijn:

- de autonome economische activiteiten
- de economische activiteiten die gerelateerd zijn aan het stedelijk gebied, c.q. de synergie/samenhang tussen landelijk en stedelijk gebied
- de economische waarde van natuur en landschap
- het vestigingsklimaat van het platteland

De bijbehorende indicatoren zijn het meest compleet en actueel meetbaar in werkgelegenheids-termen. Daar zal dan ook in eerste instantie de focus op worden gezet. Voor zover het bestaande materiaal ook de mogelijkheid biedt tot vergelijkingen in andere grootheden (toegevoegde waarde, ruimteclaims/ ha) zal ook daarop worden ingegaan. Uiteindelijk gaat het erom het belang van het platteland in de economie van de hele regio goed voor het voetlicht te brengen.

Om tot hanteerbare cijferopstellingen te kunnen komen, is van het gebied van de 21 SRE gemeenten vooreerst een toedeling gemaakt naar stedelijk en landelijk gebied. Samen met de opdrachtgever is ervoor gekozen in principe dezelfde indeling te hanteren als in het ETIN onderzoek 'Economische perspectieven van het Noord-Brabants platteland' (2005). Daarbij zijn alleen de gemeenten Eindhoven en Helmond als stedelijk gebied aangemerkt en de overige 19 gemeenten als landelijk gebied. De landelijke gemeenten zijn voor de overzichtelijkheid van de in kaart te brengen indicatoren op hun beurt voor zover mogelijk toegedeeld aan de drie reconstructiegebieden die ook in genoemd ETIN onderzoek zijn gehanteerd. Opgemerkt zij dat de gemeenten Best en Son en Breugel eigenlijk behoren tot het reconstructiegebied Meierij. In overleg met de opdrachtgever is besloten beide gemeenten toe te voegen aan het gebied Boven-Dommel, vanwege de sociaal-economische overeenkomsten met dit reconstructiegebied.

2.2 De totale bijdrage van de plattelandseconomie

Om de actuele economische bijdrage van het totale landelijk gebied in de regio aan te duiden, vormen de werkgelegenheidscijfers voor de SRE gemeenten over het jaar 2005 de meest geschikte bron. In aansluiting op het ETIN onderzoek 'Economische perspectieven Noord-Brabants platteland' (2005) zijn voor dit doel de gemeenten Eindhoven en Helmond aangemerkt als stedelijk gebied en de overige 19 gemeenten als landelijk gebied / plattelandsgemeenten.

*Tabel 2.1: Economische betekenis plattelandsgemeenten SRE, 2005
(aandeel plattelandsgemeenten in totaal werkgelegenheid gebied)*

Deelregio	Aandeel werkgelegenheid Plattelandsgemeenten	Totaal banen absoluut
Beerse Reusel	100,0	28.900
Boven-Dommel ¹	42,3	102.900
Boven-Dommel ²	(21,8)	(53.100)
De Peel	58,2	50.600
SRE-regio ¹	50,8	182.400
SRE-regio ²	(32,4)	(132.600)

¹ Indien alleen Eindhoven (Boven-Dommel) en Helmond (De Peel) gerekend worden tot het stedelijk gebied

² Indien ook Best, Son en Breugel en Veldhoven gerekend worden tot stedelijk gebied

Met ruim 182.000 banen op een totaal van bijna 360.000 in het hele SRE gebied is ruim 50% van de werkgelegenheid geconcentreerd in de 19 niet-stedelijke gemeenten. (vgl. Noord-Brabant 46%). Ten opzichte van het vergelijkingsjaar 2001 is dit aandeel nagenoeg ongewijzigd gebleven. Ook indien de we eerste schil met drie gemeenten rond Eindhoven met een belangrijke werkgelegenheidsfunctie ook tot het stedelijk gebied zouden rekenen, is nog altijd 1/3 deel van alle werkgelegenheid te vinden in de dan resterende 16 plattelandsgemeenten.

Over de bijdrage van het platteland aan het bruto regionaal product van de regio in termen van toegevoegde waarde zijn geen actuele cijfers voorhanden (meest recent 2002/2003, en dan nog op grover schaalniveau). Daarom kan over de toegevoegde waarde slechts een ruwe schatting worden gegeven. De uitgevoerde berekeningen in het genoemde rapport over de Brabantse plattelandsperspectieven laten een toegevoegde waarde-aandeel voor het Brabantse platteland zien van 45% en een banenaandeel van 46%. Redenerend naar analogie hiervan zou voor het SRE gebied een toegevoegde waarde aandeel van om en nabij de 50% resulteren voor de gezamenlijke (19) niet-stedelijke gemeenten.

Uit deze opstellingen volgt dat het niet-stedelijk gebied in het SRE met 50% een even wezenlijk deel bijdraagt aan de economie van de hele regio Zuidoost-Brabant als de centrumsteden Eindhoven en Helmond samen.

2.3 De autonome economische sectoren

Na vastgesteld te hebben dat het platteland er in economisch opzicht ook in het SRE gebied alleszins toe doet, gaan we in deze paragraaf na in hoeverre de economische activiteiten in het landelijk gebied zijn toe te schrijven aan 'autonome' sectoren, of zo men wil de sectoren die de niet-stedelijke regio op eigen kracht, dus ook (nagenoeg) los van de economie van de stad overeind zou kunnen houden. Daartoe is van de economische activiteiten een tweedeling gemaakt naar sectoren die als autonoom zijn aan te merken en de overige sectoren waarbij een relatie met de stedelijke economie bestaat.

Tot de autonome sectoren zijn gerekend:

- landbouw (sbi0)
- bouw (sbi45)
- detailhandel + ambachten (sbi52 gedeeltelijk en 50)
- toerisme en recreatie (sbi55 + -kleine gedeelten- van sbi52, idem van sbi6, 7 en 9) ¹
- persoonsgebonden zakelijke diensten (kleine gedeelten sbi7 en 92 + sbi93)
- zorg (sbi85, excl. ziekenhuizen)

Voor de 19 niet-stedelijke gemeenten zijn aldus in totaal 80.000 (van de 182.000) banen als behorend tot de autonome sectoren van de economie aan te merken (44%; per deelregio schommelend tussen 40 en 50%). De autonome sectoren leveren dus een beduidende bijdrage aan de economie van het platteland, zij het dat het voor een deel wel om afgeleide activiteiten gaat die ontstaan door consumptieve bestedingen van inwoners.

Dat het inderdaad in hoge mate gaat om eigenstandige economische activiteiten is te zien aan de zeer gelijkmatige aantallen autonome banen voor elk van de drie reconstructiegebieden, indien die banen uitgedrukt worden op het aantal inwoners: voor elk deelgebied gaat het om 18 à 20 autonome banen per 100 inwoners.

Tabel 2.2: Autonome economische activiteiten in de plattelandsgemeenten (SRE)

	Autonome activiteiten (banen)		
	Absoluut	% van totaal	Per 100 inwoners
Beerze-Reusel	13.200	45,8	19,6
Boven-Dommel	41.300	40,2	18,3
De Peel	25.300	49,9	18,2
SRE-regio	79.800	43,8	18,4

Naar sector bezien is het eigenlijk alleen de landbouw die - als gevolg van meer of minder beschikbaar landbouwareaal - sterk varieert per deelregio. Het gebied Boven-Dommel, met een gemiddeld hogere stedelijke druk, heeft een beduidend lager landbouwaandeel dan de beide overige reconstructiegebieden. Daar staat een hoger aandeel voor de detailhandels- en zorgvoorzieningen tegenover.

¹ Conform de gangbare opstelling voor T&R activiteiten

Tabel 2.3: Autonome economische activiteiten in het landelijk gebied naar sector

Autonome activiteiten (banen)	Beerze-Reusel		Boven-Dommel		De Peel		SRE-regio
	Absoluut	%	Absoluut	%	Absoluut	%	%
Landbouw	2.700	21	3.100	8	5.900	23	15
Bouwnijverheid	2.600	20	7.700	19	4.400	17	18
Detailhandel/ ambachten	3.300	25	12.800	31	6.300	25	28
Toerisme & recreatie	2.100	16	6.600	16	3.300	13	15
Zakelijke dienstverlening*	800	6	2.500	6	1.200	5	6
Zorg**	1.700	12	8.600	21	4.200	17	18
Totaal	13.200	100	41.300	100	25.300	100	100

* Alleen persoonsgebonden

** Exclusief ziekenhuizen

2.4 Economische bindingen met het stedelijk gebied

Voor een aantal economische activiteiten bestaan meer of minder nauwe relaties met de stedelijke economie. Het gaat hier om het benoemen van sectoren met belangrijke verbindingen tussen de landelijke en de stedelijke economie van nu en morgen. En dus van sectoren die belangrijke potenties in zich houden voor de economische performance van de hele regio, waarbij versterking via de Brainport- en Greenport-agenda nadrukkelijk aan de orde kan zijn/ komen. Voor een tweetal sectoren die er in dit opzicht uitspringen is het mogelijk een beeld te schetsen van de economische betekenis van de betreffende activiteiten in termen van werkgelegenheid. Uiteraard zijn er in de economie van nu-en-morgen meer sectoren waarvoor die relatie evident is, maar die zullen hier niet expliciet aan de orde worden gesteld. Denk aan sectoren als het hoger onderwijs, ziekenhuizen, delen van industrie, vervoer en zakelijke dienstverlening. De twee economische activiteiten met nauwe relaties tussen stad en platteland die hier uitgelicht worden zijn het agribusiness complex en de hoogwaardige maakindustrie die te vatten is onder de verzamelnaam 'hightech complex'.

2.4.1 Agrocomplex

Om te komen tot een vergelijkend en dus 'optelbaar' beeld, voor de regio is aansluiting gezocht bij de uitgevoerde bewerkingen voor het ETIN onderzoek Economische perspectieven Noord-Brabants platteland in 2005. Daarin is een tweetraps-beweging gemaakt. De start ligt bij opsplitsing van de primaire agrarische activiteiten naar een 4-tal deelsectoren. Met de ontwikkeling van deze deelsectoren tussen 1996 en 2003 als achtergrond is in een tweede stap (aan de hand van afzonderlijke LEI berekeningen voor Noord-Brabant) de koppeling gelegd met de afgeleide activiteiten in het agrocomplex (toelevering, verwerking en distributie)². In genoemd ETIN rapport is al aangegeven dat juist in de afgeleide onderdelen van het complex het stedelijk gebied in zijn algemeenheid een sterke rol speelt. Die wordt bovendien in de loop van de beschouwde periode – zeker relatief – sterker.

² In het ETIN onderzoek is voor de definitie van het agrocomplex 1:1 aansluiting gezocht bij de standaard methodiek die het LEI hanteert voor de bepaling van de omvang van het Nederlandse agrocomplex; zie hiertoe bijvoorbeeld: 'Het Nederlandse agrocomplex in 2004', LEI (2005)

En ook voor de toekomst wordt er mee gerekend dat dit proces zich verder zal voortzetten. Het gaat dan steeds vaker om minder, maar hoogwaardiger agrarische productie en productiewijzen, met een groeiend belang voor de omringende actoren (toeleveranciers incl. onderwijs en wetenschap, verwerkers en distributeurs).³

Voor een goed begrip van de omvang en samenstelling van de agrarische productie en de wijzigingen die zich daarin voltrekken, geven we hierna aan de hand van enkele indicatoren eerst een korte typering van de agrosector per reconstructiegebied. In totaal gaat het nog altijd om ruim 10.500 personen (ruim 5% van alle banen in het landelijk gebied), werkzaam in de primaire sector volgens de CBS landbouwtellingen.

Tabel 2.4: Typering agrosector

	Banen totaal (CBS-landbouw)	% dierlijke sectoren (nge)*	Agrodynamiek**
Beerze-Reusel	2.400	71 (34)	0,95
Boven-Dommel	2.600	68 (34)	0,87
De Peel	5.400	64 (43)	0,99
SRE-regio	10.400	67 (40)	0,95

* Tussen haakjes: aandeel intensieve veehouderij in % van totaal nge's 2003; nge staat voor Nederlandse grootte-eenheid, een maat om de verschillende gewichten van afzonderlijke agrarische activiteiten op 1 noemer te brengen

** Ontwikkeling omvang en mutaties tussen sectoren in nge's, 1996-2003

Met het cijfer voor de agrodynamiek is uitgedrukt in hoeverre de omvang en samenstelling sneller of langzamer is veranderd dan in Noord-Brabant als geheel in de periode 1996-2003. Waarden beneden 1 geven aan dat er sprake is van een geringere dynamiek dan in heel Noord-Brabant. Met uitzondering van het gebied Boven-Dommel komt de agrodynamiek dicht in de buurt van die voor heel Noord-Brabant. En verder kan men over de hele linie spreken van forse wijzigingen in de samenstelling van de agrarische productie. Ook in de SRE reconstructiegebieden zijn er merkbare verschuivingen waar te nemen van dierlijke naar plantaardige sectoren. Wel blijven de aandelen van de dierlijke productie en daarbinnen van de intensieve veehouderij in het SRE gebied ook anno 2003 dominant. De tuinbouwsector en daarbinnen de glastuinbouw is in Brabant bezig aan een opmars, zeker als het gaat om de economische betekenis in het geheel van de agrarische sector.

Met de aangegeven tweede bewerkingsslag is vervolgens het beeld opgebouwd van de economische betekenis van het totale agrocomplex. Aansluitend op de LEI berekeningsmethodiek worden de uitkomsten bepaald in voltijdseenheden (hier aangeduid als aje = arbeidsjaareenheden). Het gaat nu steeds om alle activiteiten in het agrocomplex in alle SRE gemeenten, dus inclusief Eindhoven en Helmond. Kijkend naar de afzonderlijke gebieden zien we hier de betekenis van Boven-Dommel sterk groeien ten opzichte van de banen in de primaire agrarische sector (3 x zo groot, vgl. tabel 2.4). Dit duidt op dat de grote betekenis van de afgeleide activiteiten. En uit tabel 2.5 valt op te maken dat een groot gedeelte daarvan is toe te schrijven aan Eindhoven: 7.300-4.300= 2.900 aje.).

³ Zie rapport Economische perspectieven Noord-Brabants platteland (2005), pag. 7-22

De uitkomsten voor de beide overige deelgebieden wijzen op een overeenkomstige grote betekenis van de stedelijke economie als het gaat om de afgeleide activiteiten in het agrocomplex. Anders gezegd, de verschillende schakels van het agrocomplex vullen elkaar ook ruimtelijk gezien royaal aan in de stedelijke en de meer landelijke gebiedsdelen.

Tabel 2.5: Omvang en samenstelling agrocomplex in het hele SRE gebied

	Arbeidsvolume (aje, 2003)			
	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel	SRE-regio
Rundveehouderij	1.000	2.400	2.000	5.400
Intensieve veehouderij	1.300	2.100	4.300	7.700
Akkerbouw	400	1.500	1.100	3.000
Tuinbouw	600	1.200	2.100	3.700
Agrocomplex totaal	3.200	7.200	9.500	19.900
	(14%)	(4%)	(13%)	(7%)
Agrocomplex totaal (landelijke gemeenten)	3.200	4.300	7.300	14.800
Ontwikkeling totale agrocomplex 1996-2003 (% mutaties)	-14,1%	-15,3%	-3,8%	-9,9%

Met de verdere verschuiving naar sectoren met de bijbehorende up-grading naar meer hoogwaardige producten en productiemethoden, zal de verstrengeling verder aan betekenis winnen. Wat de groeiende tuinbouwsector betreft, zal dat ook een toenemende vervlechting met de Greenport-ontwikkeling Venlo gaan inhouden (bijvoorbeeld voor de verdere ontwikkeling van kennis, vermarkting en distributieketens). Alle agrarische deelsectoren zullen, zoals ook gestipuleerd is in andere nota's (Kiezen voor Landbouw, LNV, 2005; Pieken in de Delta, EZ, 2004) meer en meer onder invloed komen van de vraag naar een kwalitatief hoogwaardiger producten. Aan Zuidoost Nederland worden in dit opzicht zelfs bijzondere kansen toegedicht. In de uitwerking van de EZ nota Pieken in de Delta is de regio op weg naar een technologische topregio, met het food-cluster als een van de uitgesproken kansspaanen.

2.4.2 Hightech complex

In de uitwerking van de nota 'Pieken in de Delta' voor Zuidoost-Nederland, genaamd 'Uitzicht op de top' zijn enkele speerpunt-sectoren benoemd en voorzien van een cijfermatige vertaling (hightech-systems en -materialen, food-systems, life sciences en medische technologie). Eén van deze sectoren, food-systems, is, in een iets ander jasje gestoken, in voorgaande subparagraaf aan de orde gesteld. Daarmee is meer en uitgebreider dan mogelijk zou zijn met de werkwijze in de uitwerking van de nota Pieken in de Delta, een beeld geschetst van de betekenis van de plattelandsgemeenten in relatie tot het stedelijk gebied voor het agro-industriële complex. Voor 'life sciences en medische technologie' zou wat de plattelandsgemeenten betreft om meerdere redenen alleen een gefragmenteerd beeld zijn op te stellen. Immers, de beschikbare data betreffen slechts een zeer beperkt aantal (sbi-)sectoren, een belangrijk deel van de betreffende activiteiten is geconcentreerd in de steden (m.u.v. medische technologie met PMS in Best). En bovendien is het risico aanwezig dat er veel overlap wordt gegenereerd door alle sectoren een (ruime) eigen afbakening te geven.

Om deze redenen is er hier voor gekozen de twee meest op de voorgrond tredende sectoren met veel interactie tussen stad en platteland uit te werken. Na(ast) het agro-complex is dat het cluster hightech-systems en -materialen, hier kortweg aangeduid als het hightech complex. Aansluitend op de definitie in 'Uitzicht op de top' is van de voorkomende banen per sbi een berekening gemaakt van de omvang en samenstelling van de hightech activiteiten in de afzonderlijke Zuidoost-Brabantse deelregio's.

In totaal gaat het om bijna 55.000 banen in het Zuidoost-Brabantse hightech complex (= bijna 40% op het totaal van 138.000 banen in het hightech complex in heel Zuidoost-Nederland). De omvang is door uitplaatsing van productieactiviteiten naar het buitenland wel met ruim 11% geslonken sinds 2005, welk effect is versterkt door de conjuncturele neergang in deze periode. De meeste hightech werkgelegenheid zien we ook anno 2005 in elk deelgebied in de industrie. Daarnaast zien we vooral in het gebied Boven-Dommel ook veel banen in (groot)handel en dienstverlening (m.n. kennisdiensten, zoals speur- en ontwikkelingswerk)

Tabel 2.6: Omvang en samenstelling van het hightech complex in het hele SRE gebied

	Hightech-banen 2005			
	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel	SRE-regio
Industrie	2.200	27.500	5.000	34.700
Handel	500	6.700	1.500	8.600
Diensten	400	9.800	900	11.100
Totaal hightech-systems	3.100 (10,7%)	44.000 (18,0%)*	7.400 (8,5)	54.500 (15,2)*
Totaal hightech-systems excl. Eindhoven en Helmond	3.100	17.900	4.200	25.200
Ontwikkeling totaal hightech-systems 2001-2005	-10,0%	-10,7%	-16,5%	-11,5%

* Boven-Dommel exclusief 4 stedelijke gemeenten: 11%. SRE-regio exclusief 5 stedelijke gemeenten: 10%

Net als bij het agrocomplex zien we hier dus een zekere specialisatie terug in het totale complex naar stedelijke en niet-stedelijke hightech activiteiten. Ook hier, en dat beeld wordt bevestigd bij navraag in bedrijven, vindt een belangrijk deel van de feitelijke productie van de hightech maakindustrie plaats in de niet-stedelijke gemeenten. En wel in toenemende mate in afspraak met de vraag van grote uitbesteders c.q. met gebruikmaking van kenniscentra en het technisch onderwijs in het stedelijk gebied.

Dat beeld wijzigt niet rigoreus als we de drie verstedelijkte randgemeenten rond Eindhoven ook aanmerken als stedelijk gebied. In totaliteit behoort niet minder dan 15% van alle banen in het SRE gebied tot het high tech complex. Ter vergelijking: het 'hightech-' percentage voor heel Nederland reikt niet verder dan 8%; de uitkomst voor de SRE regio is dus bijna 2x zo groot! Een tweede hightech-regio van vergelijkbare omvang en banen-intensiteit is in Nederland hoogstwaarschijnlijk niet te vinden. En dat het om een fijnmazig over de regio verspreid complex gaat wordt onderstreept door het gegeven dat ruim de helft (11) van alle (21) SRE gemeenten een aandeel van tenminste 10% voor high tech activiteiten heeft in 2005 (zie bijlage 5 voor overzicht).

Als er één, door de cijfers gevoed aanknopingspunt genoemd moet worden voor de concretisering van de Brainport-agenda in de plattelandsgemeenten, dan is dat zonder twijfel op het vlak van de sterk over de regio verspreide hightech-activiteiten, die te vinden zijn op verschillende terreinen zoals food & technology, zorg en technologie, machinebouw en mechatronica.

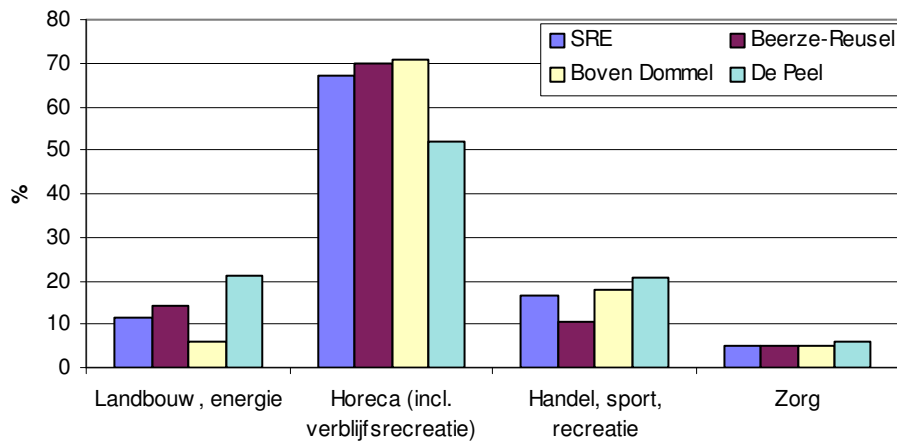
2.5 De betekenis van natuur en landschap

Natuur en landschap worden steeds vaker gezien als een welkome 'asset' voor het welbevinden van de burger, zeker ook voor de stedeling. De invulling ervan moeten we vooral zoeken op het platteland, waar rust en ruimte in ruimere mate voorhanden zijn dan in de stad. Het belang ervan zal verder toenemen voor al degenen die een regio ambiëren waar het goed werken én wonen is. En dat zal bijvoorbeeld zeker ook gelden voor de vele kenniswerkers waaraan de regio dringend behoefte heeft. Zij stellen een aangenaam stedelijk of landelijk woonmilieu, afhankelijk van de gezinssituatie) in een 'prikkelarme' omgeving die rust en ruimte garandeert op hoge prijs. Het is niet simpel aan te geven hoe een regio in dit opzicht scoort. Daarvoor is het samenspel van vele, afzonderlijk gewaardeerde elementen van groot belang, maar moeilijk meetbaar.

Om tot een opstelling te komen die een regio in dit opzicht ook economisch in kaart brengt, is eigenlijk een zeer minutieuze inventarisatie nodig. Incidenteel is dat gedaan voor andere regio's; maar een dergelijke exercitie is zeer tijdrovend en valt ver buiten het bestek van onderhavige opdracht. Hier wordt volstaan met een inschatting van de activiteiten die aan natuur en landschap zijn te koppelen, zoals is uitgevoerd voor de provincie Overijssel⁴. Per fijnmazige economische activiteit (5 digits sbi) is nagegaan in welke mate de betreffende activiteit is te linken aan de aanwezige natuur- en landschapselementen. Sommige activiteiten worden 1:1 gerelateerd aan natuur en landschap (bepaalde T&R activiteiten), andere slechts voor een (soms zeer beperkt) deel. Aldus is uiteindelijk een uit vele fragmenten opgebouwd beeld van de economische waarde van natuur en landschap samen te stellen. Met gebruikmaking van een aantal verhoudingen uit het Overijsselse onderzoek is de volgende inschatting gemaakt voor het SRE gebied.

⁴ Zie: Overijssel (kans)rijk in het groen, Provincie Overijssel, 2005

Grafiek 2.1: Aantal banen, te relateren aan natuur en landschap in de deelregio's van het SRE (2005)

In totaliteit gaat het om ca. 3.400 banen (0,9% van alle banen in de regio, tegenover ca. 1% in heel Overijssel). Favoriete delen zijn vooral Boven-Dommel met de helft van alle natuur- en landschap gerelateerde banen, gevolgd door Beerze Reusel met 1.000 banen. De Peel volgt als laatste met krap 700 banen. Voor alle regio's geldt dat de horeca inclusief verblijfsrecreatie de grootste aantallen en aandelen natuur- en landschap gerelateerde banen heeft (2/3 deel). Voor De Peel is dat aandeel (met ruim 50%) een stuk kleiner dan in de rest van het SRE.

Hoewel het hier in het geheel van economische activiteiten gaat om een bescheiden bijdrage, strekt de betekenis ervan in en voor de beleving van de burger vele malen verder. Met dit vertrekpunt mag en moet o.i. dan ook terdege rekening worden gehouden als het gaat om het op juiste waarde schatten van de bijdrage van robuuste groenstructuren c.a. Deze notie dient ook betrokken te worden bij het maken van afwegingen voor uitgaven aan de vervolmaking van een landelijke omgeving met als gaaf ervaren natuur en landschapselementen. Met inzet van stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten zullen waarschijnlijk ook verrassend nieuwe en duurzame structuren tot stand kunnen worden gebracht.

2.6 Transitieprocessen

Voor een aantal sectoren worden in deze paragraaf in het vershiet liggende veranderingen, of zo men wil transitieprocessen aangestipt. De noties volgen uit vrij algemeen onderschreven trends en kunnen helpen bij het maken van aanzetten voor de concretisering van de agenda's die in Brainport/ Greenport-verband worden gemaakt voor het platteland.

De primaire productiesectoren

De terugval in de *veehouderijsectoren* zal zich voortzetten, zij het in een iets gematigder tempo. De werkgelegenheid zal nog fors dalen, evenals het aantal bedrijfsvestigingen. Wat betreft de toegevoegde waarde ligt eerder een stabilisatie op het huidige niveau (2003) in het vershiet.

Dit impliceert een kwalitatief hoogwaardiger productie en kostprijsbeheersing door verdere schaalvergroting. Alleen dan kunnen marges behouden worden. De sector zal worden gekenmerkt door grootschalige gespecialiseerde bedrijven, in combinatie met (kleinere) nichespelers.

Het perspectief voor de *plantaardige sectoren* is in vergelijking met de veehouderijsectoren gunstiger. Dit geldt in het bijzonder voor de perspectieven van de glastuinbouw en segmenten binnen de opengronds tuinbouw, en in mindere mate de akkerbouw. Wel zal het arbeidsvolume hier naar verwachting licht dalen, maar de toegevoegde waarde zal zich naar verwachting positief ontwikkelen.

Overige delen van het agribusinesscomplex

De "rest" van het agrocomplex zal minder krimp vertonen dan de primaire sector. Daar is men blijkaar beter in staat om een grotere verwaardiging van producten toe te passen dan in de primaire sector, onder andere gevoed door het veranderende consumentengedrag (denk bijvoorbeeld aan de toenemende vraag naar gezond- en gemakproducten). Een deel van het complex zal kunnen blijven groeien, ook bij een stagnerende primaire productie. Sleutelwoorden voor de toekomst zijn kwaliteit en succesvolle ketenorganisatie.

Industrie

In het landelijk gebied is de industrie sterk vertegenwoordigd met daarbinnen een groot aandeel maakindustrie. Door de voortgaande globalisering zal de concurrentie voor deze bedrijven blijven toenemen en dwingen tot de hoogwaardiger onderdelen van de productie. Maar daarin zijn beslist ook kansen zoals aangestipt in de hightech paragraaf.

Een bijzonder aspect is de vergrijzing die zeker ook in de industrie zijn sporen gaan achterlaten. Veel directeur-eigenaren behoren tot de babyboom generatie. Door een gebrek aan opvolgers zullen de nodige bedrijven in de komende jaren ophouden te bestaan. Dit kan leiden tot een gevoelige shake-out, c.q. noodzaak ander oplossingen te zoeken .

Handel

Samen met de industrie is dit, uitgedrukt in werkgelegenheid, de grootste sector in het landelijk gebied. Hoofdmoot binnen de handel is de detailhandel met ongeveer de helft van het aantal banen. Deze sector heeft de afgelopen jaren in het landelijk gebied een bescheiden groei doorgemaakt, terwijl in de steden sprake was van een inkrimping.

Een aantrekkende economie (en daarmee consumptieve bestedingen) zal leiden tot een groei van het aantal banen in deze verzorgende en voor een belangrijk deel bevolkingsvolgende sector.

Toerisme en recreatie

De perspectieven voor de horeca zijn gunstig te noemen. De afgelopen jaren heeft de sector last gehad van de invoering van de euro en de economische neergang. Voor de komende jaren staan de seinen op groen, hetgeen zal resulteren in een groei van het aantal bedrijven en banen. Ook voor de rest van de T&R sector liggen er groeimogelijkheden. Het platteland kan in de sliptestream van de ontwikkeling in de vrijetijdseconomie meeprofitieren. De sector zal dus in omvang toenemen, maar daarmee wordt zij niet dé economische drager in het landelijk gebied.

Transport en logistiek

Deze sector stond de laatste jaren in het landelijk gebied fors onder druk. Bij een aantrekkende economie wordt het beeld iets rooskleuriger. Goederenstromen zwellen aan en daar liggen kansen voor de transportsector, ook voor de vele jobbers die de sector in het landelijk gebied rijk is. De ontwikkeling zal afhangen van de brandstofprijzen en van de mate waarin Oost-Europese transporteurs blijvend penetreren op de Nederlandse markt.

Financiële diensten

Na de teruggang in de afgelopen jaren zal de sector in de toekomst in het landelijk gebied weer aantrekken, onder andere door een verandering in strategie. Eerder was in het kader van efficiency en schaalvergroting een terugtrekkende beweging van met name de bankensector waarneembaar. In de toekomst zal het klantcontact weer meer centraal komen te staan. Elk dorp zijn eigen loket?

Zakelijke dienstverlening

De groei van de zakelijke dienstverlening zal naar verwachting in de komende jaren verder doorzetten, waarbij vooral goede kansen worden toegedicht aan de IT-dienstverleners. Deze sector is vooral sterk vertegenwoordigd en heeft goed gedijnd in de grotere landelijke gemeenten.. Wanneer de economie aantrekt zal de zakelijke dienstverlening uitgroeien tot een van de belangrijkste banenmotoren, ook in het landelijk gebied.

Onderwijs

Van het onderwijs mag de komende jaren in het landelijk gebied geen wonderen worden verwacht. Diverse werkgelegenheidsprognoses laten weliswaar een groei van de werkgelegenheid in het onderwijs zien, echter deze blijft achter bij de groei van het bedrijfsleven. De perspectieven voor het onderwijs in het landelijk gebied zijn onzeker.

De vraag is vooral in hoeverre de tendens van schaalvergroting en concentratie de komende jaren zal doorzetten. Als deze doorzet zal dat negatief uitpakken voor het landelijk gebied (meer focus op stedelijke gebieden). Er zijn echter ook signalen dat de schaalvergroting haar plafond nadert. Gunstig voor het landelijk gebied is dat de werkgelegenheidsprognoses voor het basisonderwijs (deze kent relatief veel faciliteiten in het landelijk gebied) gunstiger zijn dan voor het voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs. Door de vergrijzing van het onderwijspersoneel zal de sector de komende jaren een sterke vervangingsvraag kennen.

Gezondheidszorg

Deze sector is het kanspaard voor de economie in het landelijk gebied. De zorgvraag zal in de komende jaren verder toenemen door vergrijzing en door een langere levensduur zal ook de zwaarte van de zorgvraag toenemen. De zorg wordt steeds verder geëxtramuraliseerd. De marktwerking in de zorg biedt kansen. Er zullen nieuwe zelfstandige behandelcentra opkomen en er zullen door verdere commercialisering nieuwe zorgconcepten ontstaan. Dergelijke diensten kunnen bij uitstek in het landelijk gebied worden aangeboden.

Nieuwe zorg-servicecentra kunnen uitgroeien tot multi-service concepten met kansen voor onder meer detailhandel, financiële diensten en persoonlijke verzorging. De verwachting is dat het aantal banen in de sector gemiddeld met 3% per jaar zal toenemen.

Algemeen

Het landelijk gebied zal het in economisch opzicht voor een belangrijk deel moeten hebben van de lokale dynamiek. Het gaat daarbij enerzijds om het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen (starters, spin-offs, uitbreidingen, etc.), maar ook om het stimuleren van goed ondernemerschap (innovativiteit, creativiteit, commerciële vaardigheden, e.d.). Om het landelijk gebied vitaal te houden moet er meer gebeuren dan alleen het stimuleren en faciliteren van economische activiteiten. Er dient uiteraard ook oog te zijn voor de verschillende meer maatschappelijke onderwerpen. In dit kader is vooral de snelle vergrijzing van het landelijk gebied van belang. Naast zorgpunt vormt dit vooral een kans waarmee ook in relatie tot de stedelijke ontwikkeling nieuwe doorbraken gezocht kunnen worden.

3. De plattelandsagenda

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de beleidsagenda's van de landelijke regio's Beerze-Reusel, Boven-Dommel en De Peel achtereenvolgens aan bod. De gemeenten binnen deze regio's (reconstructiegebieden) werken samen aan plattelandsvernieuwing, waar ook de sociaal-economische ontwikkeling deel van uitmaakt. In ieder gebied is een streekhuis met een streekmanager. Daarnaast zijn in de regio's Boven-Dommel en De Peel streekplatforms actief, waarin de gemeenten participeren. Bij de keuze voor een beschrijving van de genoemde deelregio's is daarom, in overleg met SRE, aangehaakt bij de reconstructieregio's. De SRE-gemeenten Best en Son en Breugel maken deel uit van reconstructiegebied Meijerij. Om pragmatische redenen zijn de beleidsagenda's van deze gemeenten, in overleg met de opdrachtgever, meegenomen bij Boven-Dommel.

Voor het opstellen van de plattelandsagenda is gebruik gemaakt van de beschikbare beleidsnota's en raads- en collegeprogramma's van de plattelandsgemeenten. Bovendien zijn de reconstructieplannen en de relevante lopende projecten die vanuit de reconstructie en/of de streekplatforms worden ondersteund, meegenomen in de analyse. Daarbij moet vermeld worden dat bij de projecten hoofdzakelijk is gekeken naar de projecten met een duidelijke economische component. Met name dié projecten zijn verweven in dit hoofdstuk. Uiteraard lopen daarnaast nog veel meer projecten in de deelregio's die inspelen op andere thema's, zoals de verbetering van de leefbaarheid en de versterking van de landschappelijke en culturele waarde van het platteland. Deze projecten komen niet aan de orde in dit hoofdstuk.

De gebruikte stukken zijn gescand aan de hand een vast format:

- Ruimte voor bedrijven;
- Arbeidsmarkt, kennis & innovatie;
- Woon-leefklimaat;
- Organisatie en samenwerking;
- Speerpuntsectoren.

De gehanteerde indeling sluit aan bij de inhoud van de gescande nota's en hangt samen met het beleidsinstrumentarium dat de gemeenten in kunnen zetten. Zo blijkt dat alle gemeenten het bieden van vestigingsruimte voor bedrijven hoog in het vaandel hebben en dat gemeenten in veel mindere mate 'denken' in termen van (speerpunt)sectoren. Ook sluit de indeling aan bij het doel om de agenda's te koppelen aan de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta.

Naast het beleid en de projecten in de drie deelregio's, heeft SRE een aantal projecten voor het hele SRE-gebied, zoals:

- Bedrijfshuisvestingsproject Re-allocatie;
- Regionale Breedbandringen;
- Virtueel Plein.

Ook biedt SRE ondersteuning aan de ondernemersverenigingen en de gemeenten Bladel en Reusel-De Mierden bij het opzetten van een vorm van Parkmanagement in De Kempen.

Bijlage 1 bevat een 'staalkaart' van de plattelandsagenda's, waarin de beleidsagenda's van de plattelandsgemeenten per deelregio schematisch is weergegeven.

3.2 De plattelandsagenda van Beerze-Reusel

De regio Beerze-Reusel bestaat uit de SRE-gemeenten Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden. Daarnaast maken de gemeenten Goirle en Hilvarenbeek deel uit van Beerze-Reusel. Deze gemeenten vallen buiten deze inventarisatie.

3.2.1 Ruimte voor bedrijven

In de regio Beerze Reusel werken vier Kempengemeenten (Bladel, Bergeijk, Eersel en Reusel-De Mierden) samen aan de ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein: het Kempisch Bedrijvenpark (KBP). Het KBP moet ca. 170 ha groot worden en is bedoeld om grootschalige bedrijven (>5.000m²) uit de Kempengemeenten voor de regio te behouden. Op lokale bedrijventerreinen in de landelijke gemeenten mogen bedrijven namelijk slechts uitbreiden tot maximaal 5.000m². De bedrijven hebben aangegeven afhankelijk te zijn van die Kempische loyale vakarbeider, die minder genegen is te reizen of verhuizen bij grotere afstanden wonen-werken. Daarom vrezen zij bij verplaatsing naar het stedelijk gebied voor het voortbestaan van hun bedrijf. Bedoeling is dat de gronduitgifte in 2007 van start gaat. De Kempengemeenten stellen een plan voor regionale afstemming met betrekking tot de gronduitgifte.

Kempisch Bedrijvenpark

In de Kempische gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden heeft een groot aantal bedrijven aangegeven dat zij behoefte hebben aan een nieuwe bedrijfslocatie. Hun huidige accommodaties bieden onvoldoende mogelijkheden voor het uitoefenen van de bedrijfsactiviteiten. Het betreffen 32 bedrijven die bij de vier Kempengemeenten schriftelijk hebben aangegeven op zoek te zijn naar een kavel groter dan 5.000m². (...) Ter behoud van de werkgelegenheid is het noodzakelijk om deze bedrijven een nieuwe locatie aan te bieden in de Kempen. (...) Om te voorzien in deze behoefte hebben de bovengenoemde Kempische gemeenten ervoor gekozen om één gezamenlijk bedrijventerrein te ontwikkelen: het Kempisch Bedrijvenpark (KPB). Het KBP is bedoeld voor de bedrijven uit de Kempen die behoefte hebben aan een bedrijfskavel met een omvang van tenminste 5.000m². Door verplaatsing van deze bedrijven naar het KBP zal op lokale bedrijventerreinen ruimte vrijkomen voor kleinere bedrijven.

Uit: Bestemmingsplan Kempisch Bedrijvenpark Gemeente Bladel, Grontmij, 2006

Naast het behouden van de grotere bedrijven voor de regio, werken de meeste gemeenten aan vestigingsmogelijkheden voor kleinere bedrijven. De gemeenten Bladel en Oirschot hebben plannen voor de ontwikkeling van nieuw bedrijventerrein, bedoeld voor kleinschalige, middelgrote en startende ondernemers. Eersel en Reusel-De Mierden zetten in op bedrijfsverzamelgebouwen, of bedrijvenhotels om de kleinere en startende bedrijven te kunnen huisvesten. Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden werken bovendien aan economische herbestemming van vrijkomende agrarische bebouwing (VABs).

In Beerze Reusel zetten de gemeenten beperkt in op de kwalitatieve aspecten van bedrijventerreinen. Op de beleidsagenda van de gemeenten Bladel en Reusel-De Mierden staan revitalisering en herstructurering van verouderde (delen van) bedrijventerreinen en de gemeenten Reusel-De Mierden en Eersel noemen het belang van ICT-infrastructuur op bestaande dan wel nieuwe bedrijventerreinen.

In deze sterk agrarische regio wordt zwaar ingezet op de reconstructie van het landelijk gebied. Insteek is het behoud van de regio als een relatief kleinschalig, hoogwaardig landbouwgebied en het veiligstellen en ontwikkelen van een aantal landbouwontwikkelingsgebieden (LOGs), die in het reconstructieplan zijn aangewezen. De gemeenten Bladel en Eersel zijn op dit moment bezig met een ontwikkelingsplan voor Broekenseind/Duizel-Noord, voor de verplaatsing van intensieve veehouderijen. Ook de gemeente Oirschot heeft inrichting van een LOG en de verplaatsing van intensieve veehouderijen nadrukkelijk op de beleidsagenda staan, evenals een doorgroeigebied voor glastuinbouw.

Alleen de gemeente Reusel-De Mierden heeft expliciet ontwikkelingsruimte aangewezen voor toerisme en recreatie.

3.2.2 Arbeidsmarkt en kennis/innovatie

Opvallend voor regio Beerze Reusel is dat geen enkele gemeente beleid heeft geformuleerd op het gebied van arbeidsmarkt en kennis/innovatie. Er zijn voor deze gemeenten dan ook geen activiteiten en projecten bekend die gericht zijn op bijvoorbeeld het bevorderen van de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, de kennisuitwisseling tussen het bedrijfsleven en onderwijs- en kennisinstellingen en het bevorderen van innovatie bij het bedrijfsleven. Alleen gemeente Eersel geeft aan het regionale arbeidsmarktbeleid (SRE/RPA) te willen bevorderen, maar geeft daarbij niet aan hoe zij dat doen.

Het bedrijfsleven daarentegen is wél actief op dit vlak. Zo heeft het Kempisch Ondernemers Platform (KOP) een project om de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven te verbeteren. Het KOP wil goed gekwalificeerde mensen in de regio houden en zet onder meer in op stages en leren in de praktijk. Het KOP heeft inmiddels goede contacten opgebouwd met diverse scholen en opleidingsinstellingen.

3.2.3 Woon-leefklimaat (Quality of life)

Het woon-leefklimaat staat hoog in het vaandel bij de gemeenten in de regio Beerze Reusel. De meeste gemeenten zetten in op het versterken van de centrumfunctie van hun (hoofd)kernen. Eersel zet daarbij speciaal in op een culturele uitstraling van het dorpscentrum (Cultuurstraat, Klein Montmartre). Oirschot heeft expliciet aandacht voor multifunctionele voorzieningen.

Bladel heeft een dorpenplan als toetsingskader voor inbreidings- en transformatieprocessen, met als doel het vergroten van de aantrekkelijkheid en compleetheid van centrumgebieden. Reusel-De Mierden zet ook in op dorpenplannen per kern.

Voor Duizel en Spoorndonk zal ook een Integraal Dorpen Ontwikkelings Programma (IDOP) opgezet worden. De gemeente Bladel heeft haar gemeenschapshuizen in Casteren en Netersel onlangs geüpgrade tot multifunctionele accommodaties (mfa). In Hoogeloon wordt een nieuwe mfa gebouwd.

Gemeente Eersel heeft inmiddels in Vessem een nieuwe mfa, met school en gezondheidscentrum gerealiseerd. Er bestaan plannen om in Wintelre en Steensel de bestaande gemeenschapshuizen uit te breiden tot echte mfa's.

In alle gemeenten is, op initiatief van het SRE, een Lokaal Toeristische Adviesraad (LTA, in Bladel Lokaal Toeristisch Platform) actief, die zich inzet om de toeristische functie van de gemeenten te versterken. Onderwerpen die op de agenda staan zijn onder meer versterken van de routenetwerken, inrichting van recreatieve poorten en toeristische promotie.

Ook het onderwerp 'wonen' is belangrijk op de agenda's van de gemeenten in Beerze Reusel. De gemeenten voeren een actief woningbouwbeleid en richten zich daarbij in het bijzonder op woningen voor (jonge) starters op de woningmarkt, om zo de jonge generaties voor hun gemeenten (en arbeidsmarkt) te behouden. Daarbij geldt het model van Casteren, waar een starterscoöperatie opgericht is, inmiddels als voorbeeld voor velen in het land. Ook spelen de gemeenten in op de vergrijzing, die op het platteland harder toeslaat dan in het stedelijk gebied, door het bouwen van seniorenwoningen en dienstencentra in woonzorgzones.

3.2.4 Organisatie en samenwerking

Zoals gezegd is er reeds sprake van een nauwe samenwerking tussen de Kempische gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden. Deze samenwerking vindt plaats op tal van beleidsterreinen, waarbij de ontwikkeling van het Kempisch Bedrijvenpark er één is. De samenwerking tussen deze gemeenten wordt nog verder uitgebouwd. Gemeente Reusel-De Mierden noemt bovendien een intergemeentelijk ontwikkelbureau (Kempische Gemeenten) voor zowel toeristische als economische projecten.

De relatie tussen gemeente en bedrijfsleven heeft over het algemeen de aandacht van de gemeenten. Veelal krijgt de relatie vorm via een bedrijfscontactfunctionaris en is er (structureel) overleg tussen de gemeente en het (georganiseerde) bedrijfsleven. Ook zetten gemeenten in op een gemeenteloket voor ondernemers (bedrijvenloket). In de regio bestaat bovendien het Kempisch Ondernemersplatform (KOP), dat bestaat uit lokale ondernemersverenigingen. Het KOP is actief op verschillende onderwerpen en heeft de volgende commissies: infrastructuur, financiën, marketing & communicatie, scholing & bedrijf en parkmanagement.

Gemeente Reusel-De Mierden werkt aan een verdere samenwerking met België.

Op toeristisch vlak werken de gemeenten Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden samen met de gemeenten Bergeijk, Lommel en Mol via het samenwerkingsverband Grenspark De Kempen.

Op tal van gebieden werken de gemeenten samen in het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven. Op economisch terrein vindt daarbij onder andere afstemming plaats op het gebied van bedrijventerreinenbeleid. Op toeristisch vlak vindt afstemming plaats voor toeristisch-recreatieve projecten en promotie. Het toeristisch bedrijfsleven richt zich op de bezoekersmarkt via het samenwerkingsverband Land van de Zaligheden.

Ten aanzien van de revitalisering van het landelijk gebied wordt tezamen met de gemeenten Goirle, Hilvarenbeek en Oisterwijk en andere partijen samengewerkt in het Reconstructiegebied Beerze Reusel. Het streekhuis vervult daarin de functie van fysiek loket. Het agrarisch bedrijfsleven werkt in deze gemeenten actief samen via de ZLTO.

Het midden- en kleinbedrijf heeft zich vooral georganiseerd via de organisatie MKB. Op sublokaal niveau hebben veel dorpsraden zich Brabantbreed verenigd via de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen (LVKK).

3.2.5 Speerpuntsectoren

In het algemeen richten de gemeenten in Beerze Reusel zich niet of nauwelijks op speerpuntsectoren. Er wordt vooralsnog nauwelijks gedacht in termen van keten- en clustervorming.

Autonome economische activiteiten

Op het gebied van de primaire, agrarische productie ondersteunt gemeente Oirschot een samenwerkingsinitiatief van rundveeboeren, ten behoeve van het benutten van de voordelen van schaalvergroting. Verder blijft de aandacht beperkt tot het verplaatsen van intensieve veehouderij. Ook ontplooiën de gemeenten activiteiten op het gebied van nieuwe economische dragers zoals toerisme en recreatie en verbrede landbouw en activiteiten ter versterking van de winkelstructuur.

Economische activiteiten gerelateerd aan het stedelijk gebied

Agribusinesscomplex

Gemeente Oirschot heeft, alhoewel beperkt, agribusiness-gerelateerde activiteiten, zoals het versterken van de afzetstructuur door het opzetten van een voedselnetwerk van producenten en consumenten. Deze activiteit is echter agrotouristisch van aard. Gemeente Reusel-De Mierden ziet gemeenschappelijke belangen voor de agrarische en de industriële sector en stimuleert daarom samenwerking tussen de betreffende ondernemersverenigingen. De gemeenten denken vooralsnog niet in termen van ketens en clusters in het agribusinesscomplex.

Brainportsectoren en hoogwaardige maakindustrie

De gemeenten zetten vooralsnog niet in op de speerpuntsectoren van het stedelijk gebied, zoals hightech, foodsystems en lifesciences en medische technologie. Dit geldt ook voor de hoogwaardige maakindustrie, zoals mechatronica, metaal, machines en apparaten. Dit zijn sectoren en clusters waarmee de verbinding tussen de economie van het platteland en het stedelijk gebied/de Brainport-agenda nadrukkelijk kunnen worden gelegd. Alleen in het raadsprogramma van gemeente Eersel staat dat de raad extra aandacht heeft voor de hightech sector, maar de raad geeft daarbij niet aan hoe zij deze extra aandacht wil vormgeven. Met name in de gemeente Bladel zijn de bedrijven zélf wel actief op het gebied van medische en foodtechnologie. In Oirschot, Bladel en Eersel zijn verder veel leveranciers van OEM'ers, die zich via dit netwerk in de praktijk ontwikkelen als hightech-partner.

3.2.6 Brainport in de plattelandsagenda

Vooralsnog haakt geen van de gemeenten in de regio Beerze Reusel actief aan bij de Brainport-agenda. De relatie tussen de gemeenten, dan wel regio en Brainport wordt in geen enkele nota en collegeprogramma gelegd.

Hetzelfde geldt voor Greenport Venlo en de uitwerking van Pieken in de Delta voor Zuidoost-Nederland. Ten dele heeft dit te maken met het feit dat een aantal nota's van minder recente datum is dan Brainport, Greenport en Pieken in de Delta.

3.3 De plattelandsagenda van Boven-Dommel

De regio Boven-Dommel bestaat uit de SRE-gemeenten Bergeijk, Cranendonck, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre. Daarnaast zijn voor deze opdracht de gemeenten Best en Son en Breugel (beide Meierij) aan de regio Boven-Dommel toegevoegd. Karakteristiek voor deze regio is dat de meeste gemeenten in de directe schil om Eindhoven liggen.

3.3.1 Ruimte voor bedrijven

Gemeente Bergeijk werkt met de Kempengemeenten Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden samen aan de ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein: het Kempisch Bedrijvenpark (KBP). Het KBP moet ca. 170 ha groot worden en is bedoeld om grootschalige bedrijven (>5.000m²) uit de Kempengemeenten voor de regio te behouden. Op lokale bedrijventerreinen in de landelijke gemeenten mogen bedrijven namelijk slechts uitbreiden tot maximaal 5.000m². Bedoeling is dat de gronduitgifte in 2007 van start gaat. De Kempengemeenten stellen een plan op voor regionale afstemming met betrekking tot de gronduitgifte. Cranendonck werkt onder andere op het gebied van bedrijventerreinen samen met de Limburgse gemeenten Weert, Nederweert en Hunsel.

De overige gemeenten in de regio Boven-Dommel hebben een regionale aanpak bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen niet expliciet op de agenda staan. Wel zijn er regionale afspraken over de realisatie van bedrijventerreinen. Belangrijk in dit kader is dat de randgemeenten van Eindhoven een opvangfunctie hebben voor bedrijven die de gemeente Eindhoven na 2010 niet binnen de eigen gemeentegrens kan huisvesten.

Gemeente Cranendonck zet in op de ontwikkeling van het Duurzaam Industriepark Cranendonck (DIC); dat aansluit op het fabriekscomplex van Pasmenco Budel Zink. Het DIC is primair bedoeld als terrein voor bedrijven die een plaats hebben in de keten van de zinkproductie, die gelieerd zijn aan metaalproducten of gebruik maken van grond-, hulp-, of reststoffen of energiestromen van de zinkfabriek.

De meeste gemeenten hebben ontwikkeling van nieuwe lokale bedrijventerreinen, of uitbreidingen van bestaande bedrijventerreinen, in de pijplijn. De gemeenten Veldhoven en Waalre wijzen hierbij op het beoogde brainportprofiel van de bedrijventerreinen, dan wel van de bedrijven die zich er potentieel vestigen. Een aantal gemeenten zet zich verder in voor speciale huisvestingsmogelijkheden voor kleinschalige bedrijven. Het betreft hierbij bedrijvigheid aan huis, bedrijfsverzamelgebouwen en economisch hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VABs).

Met name de gemeenten Bergeijk, Best, Son en Breugel en in mindere mate Veldhoven hebben nadrukkelijk oog voor de kwalitatieve aspecten van bedrijventerreinen. Er vindt revitalisering en herstructurering plaats en de gemeenten zetten in op aspecten als parkmanagement, veiligheid, ICT-infrastructuur en zorgvuldig ruimtegebruik. Met name voor ICT-infrastructuur wordt verwezen naar SRE-initiatieven op dit vlak.

ICT-infrastructuur is voorwaarde voor modern en gezond vestigingsklimaat

De gemeente Best ziet toegang tot breedband als noodzakelijke voorwaarde voor een modern en gezond vestigingsklimaat. (...) Het past bovendien bij de technologische ambities die wij, als onderdeel van Brainport, hebben. Het ondersteunen en nemen van initiatieven gericht op het bevorderen van de ontwikkeling van de volgende generatie breedbandnetwerken en –diensten zien wij als gemeentelijke taak bij uitstek.

Uit: Economische ontwikkelingsvisie Gemeente Best, 2006

In de regio Boven-Dommel is een aantal landbouwontwikkelingsgebieden (LOGs) aangewezen (Cranendonck, Heeze-Leende). In deze gebieden zijn mogelijkheden voor intensieve veehouderij. Voor glastuinbouw zijn geen grote ontwikkelingsmogelijkheden in de regio.

Landbouw heeft toekomst in modern agrarische gebieden

In de modern agrarische gebieden worden bedrijven gestimuleerd om nieuwe ontwikkelingen op te pakken door middel van het opzetten van nieuwe product-marktcombinaties, nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en nieuwe verbredings- en verdiepingsconcepten. In de modern agrarische gebieden worden niet-agrarische functies geweerd ter voorkoming van toekomstige beperkingen voor aanwezige landbouwbedrijven.

Uit: Reconstructieplan Boven-Dommel, 2005

Gemeente Best heeft een locatie aangewezen als concentratiegebied voor omvangrijke toeristisch-recreatieve projecten. Ook in Heeze-Leende is een projectlocatie aangewezen, waarvoor behoefte is aan een aansprekend concept waarmee potentiële investeerders aan de slag willen gaan. Voor de projectlocatie in gemeente Cranendonck is inmiddels voor een invulling gekozen: BillyBird, een thematische recreatieplas. Verder wordt ruimte voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen geboden in de intensief recreatieve gebieden in Heeze-Leende, Valkenswaard, Waalre en Bergeijk.

In Heeze en Budel wordt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen geboden op toeristisch-recreatieve projectlocaties, die zijn opgenomen op de reconstructiekaart. In Heeze-Leende en Valkenswaard/Bergeijk is bovendien een intensief recreatief gebied, waar nieuwvestiging mogelijk is.

3.3.2 Arbeidsmarkt en kennis/innovatie

In de regio Boven-Dommel loopt de inzet van gemeenten op het gebied van arbeidsmarkt en kennis/innovatie sterk uiteen. De gemeenten Cranendonck, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Son en Breugel en Waalre hebben geen beleid en activiteiten op dit vlak. Best zet er niet gericht op in, maar richt zich meer op de randvoorwaarden, zoals ICT-infrastructuur. De gemeenten Bergeijk en Veldhoven ontplooiën wél activiteiten om de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te bevorderen (stages, roefeldagen) en de innovatiekracht van het bedrijfsleven te stimuleren (kennisuitwisselen).

Gemeente Bergeijk geeft echter nadrukkelijk aan dat zij de sturingsmogelijkheden beperkt acht en dat bevordering van samenwerking en kennisuitwisseling tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven veelal op regionaal niveau plaatsvindt. Gemeente Valkenswaard wil ondernemerschap voor met name de land- en tuinbouw en de industrie bevorderen, door een relatie te leggen met onderwijs. Ook het bevorderen van het imago van 'werken in de kenniseconomie' staat op de beleidsagenda.

Samenwerking is sleutel tot innovatie in Veldhoven

In Veldhoven en de regio Zuidoost-Brabant zijn veel kennisintensieve (medisch)technologische bedrijven gevestigd. Samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen, maar ook tussen bedrijven onderling is de sleutel tot innovatie. (...) De gemeente Veldhoven kan (mkb)bedrijven door het accountmanagement aansporen om innovatieve projecten op te zetten en subsidies vanuit de regio aan te vragen. Een denktank van stakeholders in de hightech sector kan hiervoor ideeën ontwikkelen.

Uit: Concept-nota Economisch Beleid Veldhoven, 2006

3.3.3 Woon-leefklimaat (Quality of life)

Het woon-leefklimaat staat hoog in het vaandel bij de gemeenten in de regio Boven-Dommel. De meeste gemeenten zetten in op het versterken van de centrumfunctie van hun (hoofd)kernen. Zij doen dit onder andere door concentratiegebieden voor detailhandel, horeca en overige voorzieningen aan te wijzen en in te richten (ruimtelijke clustering) en de samenhang te versterken met behulp van bijvoorbeeld onderling overleg. Ook zijn er plannen om voor en met de verschillende dorpen zogenaamde Integrale DorpsOntwikkelingsProgramma's (IDOP) op te stellen.

In alle gemeenten is, op initiatief van het SRE, een Lokaal Toeristische Adviesraad (LTA) actief, die zich inzet om de toeristische functie van de gemeenten te versterken. Onderwerpen die op de agenda staan zijn onder meer versterken van de routenetwerken, inrichting van recreatieve poorten, stadspoorten, toeristische promotie, kwaliteitsverbetering dag- en verblijfsrecreatie. Daarnaast lopen er verschillende projecten op het gebied van 'gebiedsbranding', zoals rond het thema 'Smokkelen' in Cranendonck, het thema 'Concert of continents' in Valkenswaard en 'Gijs de Guit' in Heeze-Leende. De gemeenten Heeze-Leende en Valkenswaard zijn van plan om een toeristisch beleidsplan op te stellen. In Bergeijk loopt een project rondom de Teuten.

Ook het onderwerp 'wonen' is belangrijk op de agenda's van de gemeenten in Boven-Dommel. Profilering als groene gemeente dichtbij stedelijke voorzieningen past hier heel nadrukkelijk bij. De gemeenten voeren een actief woningbouwbeleid en richten zich daarbij in het bijzonder op woningen voor (jonge) starters op de woningmarkt, om zo de jonge generaties voor hun gemeenten (en arbeidsmarkt) te behouden. Ook spelen de gemeenten in op de vergrijzing door het bouwen van seniorenwoningen. Gemeente Cranendonck wil 'levensloopbestendige' woningen. Gemeente Heeze-Leende is één van de pilotgemeenten in het provinciale project 'Bouwen binnen strakke contouren', en mag derhalve binnen de 'rode lijnen' onbeperkt woningen bouwen.

3.3.4 Organisatie en samenwerking

Gemeente Bergeijk werkt nauw samen met de Kempische gemeenten Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden. Deze samenwerking vindt plaats op tal van beleidsterreinen, waarbij de ontwikkeling van het Kempisch Bedrijvenpark er één is.

De samenwerking tussen deze gemeenten wordt nog verder uitgebouwd. Ook de gemeenten Best en Veldhoven werken op regionaal niveau samen op het gebied van bedrijventerreinontwikkeling, met de gemeenten Eindhoven en Oirschot. Gemeente Cranendonck richt zich in de intergemeentelijke samenwerking op de Limburgse burensamenwerking en werkt samen met de gemeenten Weert, Nederweert en Hunsel in het samenwerkingsverband Hoge Dunk. Hiervoor wordt momenteel gewerkt aan de oprichting van een uitvoeringsorganisatie met een bedrijvenloket (bedrijventerreinen) en een programmabureau (structuurversterkende en innovatieve projecten).

Verbetering van de relatie tussen gemeente en bedrijfsleven heeft over het algemeen de aandacht van de gemeenten. Veelal krijgt de relatie vorm via een bedrijfscontactfunctionaris en is of komt er (structureel) overleg tussen de gemeente en het (georganiseerde) bedrijfsleven. Ook zetten gemeenten in op een gemeenteloket voor ondernemers (bedrijvenloket).

Sommige gemeenten stimuleren het bedrijfsleven zich beter te organiseren. Best ziet de organisatiegraad van het bedrijfsleven graag hoger worden, Veldhoven zet in op een overkoepelend platform voor ondernemersverenigingen in de gemeente. Gemeente Heeze-Leende signaleert in het beleidsplan kansen voor samenwerking tussen de verschillende sectoren onderling en tussen de sectoren en de gemeente.

3.3.5 Speerpuntsectoren

De gemeenten in de regio Boven-Dommel richten zich met hun beleid in beperkte mate op speerpuntsectoren. De meeste beleidsdoelen en bijhorende uitwerkingen zijn geformuleerd in algemene termen en zijn gericht op versterken van het vestigingsklimaat in het algemeen.

Autonome economische activiteiten

Een aantal gemeenten ontplooit activiteiten op het gebied van nieuwe economische dragers zoals toerisme en recreatie en verbrede landbouw. De meeste gemeenten hebben activiteiten om de winkelstructuur te versterken. Voor de toeristisch-recreatieve sector loopt een project op het gebied van kwaliteitsverbetering van bestaande dag- en verblijfsrecreatiebedrijven en op het gebied van professionalisering van het plattelandstoerisme is een project in ontwikkeling. Ook bestaan er ideeën voor het combineren van zorg en recreatie.

Economische activiteiten gerelateerd aan het stedelijk gebied

Agribusinesscomplex

Gemeente Bergeijk wil een samenwerking opzetten tussen agrarische (ZLTO) en niet-agrarische ondernemers voor de ontwikkeling van nieuwe economische dragers. De ambitie van de gemeente op dit vlak blijft echter beperkt tot vormen van verbrede landbouw en nevenactiviteiten, zoals toerisme, natuurbeheer en zorgfuncties.

Brainportsectoren en hoogwaardige maakindustrie

Alleen de gemeenten Veldhoven en Valkenswaard zetten concreet in op de speerpuntsectoren van Brainport. Veldhoven richt zich met name op de (medische) technologie en zet in op kansrijke combinaties van hightech en (medische) zorg. Dit doen zij door middel van samenwerking met en tussen bedrijven in het cluster en door het bieden van ruimte voor experimenten en startende ondernemers.

Ook zet Veldhoven in op industriële logistiek, assemblage en fijnmechanica en de thema's Medische Technologie, Automotive en Machatronica, onder andere door het bieden van ruimte op (nieuw) bedrijventerrein. Valkenswaard zet in de op het sleutelgebied Food & Technology en legt daarbij een relatie met Greenport (Newtrition en Floriade).

Gemeente Cranendonck zet met het Duurzaam Industriepark Cranendonck (DIC), zoals gezegd, in op bedrijven die een plaats hebben in de keten van de zinkproductie. Dit zijn bedrijven die gelieerd zijn aan metaalproducten of in belangrijke mate gebruik maken van grond-, hulp-, of reststoffen of energiestromen van de gevestigde zinkfabriek Pasmenco Budel Zink.

3.3.6 Brainport in de plattelandsagenda

De relatie met Brainport is vooral terug te vinden op de agenda's van gemeenten in de directe schil om Eindhoven die recent hun koers hebben uitgezet, dan wel geactualiseerd. De Brainport Navigator vormt voor zowel Best als Veldhoven, als ook Valkenswaard, het vertrekpunt voor economisch beleid. Gemeente Best sluit aan bij de ambities die in het kader van Brainport zijn geformuleerd: excelleren als Europese toptechnologie (kennis)regio. Gemeente Valkenswaard ziet de Brainport Navigator als kader voor versterking van de structuur van het bedrijfsleven, waarbij onder andere het benutten van potenties van het sleutelgebied Food & Technology (Newtrition en Floriade) wordt genoemd. Gemeente Veldhoven geeft aan ook in de toekomst een volwaardige partner te willen blijven. De gemeenten spelen al een belangrijke rol in Brainport, met toonaangevende bedrijven als ASML (Veldhoven) en Philips Medical Systems (Best).

Gemeente Waalre ziet in haar toekomstvisie een relatie tussen het bedrijfsleven in Waalre en de Hightech Campus in Eindhoven.

Waalre ziet kansen voor hoogwaardige bedrijvigheid

Het bedrijventerrein is vol met kleine lokale bedrijven en langs de snelweg is plaats gekomen voor een mooi vormgegeven bedrijventerrein voor hightech (productie)bedrijven die onder andere een spin-off zijn van de High Tech Campus van Eindhoven.

Uit: Toekomstvisie Waalre 2020, 2005

3.4 De plattelandsagenda van De Peel

De regio De Peel bestaat uit de SRE-gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Nuenen en Someren⁵. Ook Helmond maakt deel uit van De Peel, maar de economische agenda van deze gemeente is gezien het stedelijke karakter niet meegenomen in deze inventarisatie. De gemeenten Asten en Someren werken samen op het gebied economisch beleid. Momenteel wordt voor deze gemeenten een economisch beleidsprogramma opgesteld. Het concept-ambitieniveau uit deze nota is meegenomen in deze inventarisatie. Het Streekplatform, dat een breed scala aan sociaal-economische projecten stimuleert en begeleidt, is erg actief.

⁵ Sociaal-economisch heeft de gemeente Geldrop-Mierlo zich inmiddels aangesloten bij De Peel. In dit rapport zijn de sociaal-economische activiteiten van Geldrop-Mierlo opgenomen bij de regio Boven-Dommel.

3.4.1 Ruimte voor bedrijven

Alhoewel ook in de Peel gewerkt wordt aan de uitbreiding en aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, besteden de Peelgemeenten weinig aandacht aan dit onderwerp. In de nota's en collegeprogramma's wordt niet aangegeven voor welke doelgroepen de terreinen worden ontwikkeld. In algemene zin zijn de bedrijventerreinen, conform het streekplan, bedoeld voor de opvang van lokale bedrijven.

Aandacht voor huisvesting van kleinschalige en startende bedrijven in bedrijfsverzamelgebouwen en in vrijkomende agrarische bebouwing heeft de aandacht van een paar gemeenten in de regio.

Gemeente Laarbeek werkt aan een bovenlokaal (nat) bedrijventerrein en Nuenen heeft in samenwerking met de gemeenten Eindhoven en Geldrop-Mierlo een regionaal bedrijventerrein in ontwikkeling. Over een eventueel regionaal uitgiftebeleid, waarbij de gemeenten afspraken maken over wie welk type bedrijf accommodeert en waarin gemeenten gericht doorverwijzen, wordt niet gerept. Gemeente Deurne is de enige gemeente die inzet op een thematisch bedrijventerrein, voor bedrijven die gerelateerd zijn aan paarden(sport). Het bedrijventerrein vervult de functie van businesspark en kenniscentrum.

Ook de kwaliteit van bedrijventerreinen komt maar beperkt voor op de agenda's van de Peelgemeenten. In de gemeenten Deurne, Gemert-Bakel en Nuenen worden bedrijventerreinen gerevitaliseerd en wordt ingezet op parkmanagement. Deurne en Nuenen zetten daarbij gericht in op het verplaatsen van bedrijven. Aandacht voor zorgvuldig ruimtegebruik is er in de gemeenten Asten, Laarbeek en Someren. De gemeenten Laarbeek en Nuenen zijn de enige gemeenten die aandacht hebben voor ICT-infrastructuur. Gemeente Nuenen beschikt al over de nodige glasvezelinfrastructuur. Gemeente Laarbeek doet onderzoek naar de digitale bereikbaarheid. Gemert-Bakel heeft een onderzoek naar de wensen van het bedrijfsleven m.b.t. bedrijventerreinen en infrastructuur in de pijplijn.

In De Peel is ruim 3.200 hectare als zoekgebied landbouwontwikkelingsgebied aangewezen, wat ruim is in relatie tot het aantal te verplaatsen bedrijven uit kwetsbare gebieden (extensiveringsgebieden). Nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven is dan ook mogelijk. Er zijn landbouwontwikkelingsgebieden in de gemeenten Gemert-Bakel, Deurne, Someren en Laarbeek. In Deurne is een glastuinbouwgebied in ontwikkeling. Dit gebied moet ruimte bieden aan glastuinders uit de regio. Voor de inrichting van het gebied wordt gedacht aan combinatiemogelijkheden met intensieve veehouderij. In de gemeenten Laarbeek en Someren zijn (beperkte) mogelijkheden voor glastuinders.

In de regio is een aantal gebieden aangewezen voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Landgoed De Gulbergen in Gemeente Nuenen wordt ingericht voor intensieve recreatie, waarbij een evenemententerrein is gepland. Ook in de Groene Peelvallei is zijn intensief recreatieve ontwikkelingen mogelijk. Op andere plaatsen zijn mogelijkheden voor de ontwikkeling van recreatieve poorten en de uitbreiding van dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen.

3.4.2 Arbeidsmarkt en kennis/innovatie

De meeste Peelgemeenten hebben in meer of mindere mate aandacht voor de relatie tussen bedrijfsleven en kennis- en onderwijsinstellingen. De gemeenten Asten en Someren hebben hoge ambities en zetten in op samenwerking tussen bedrijfsleven en kennisinstellingen in Eindhoven en Helmond, en in het bijzonder op aansluiting met foodregio Helmond en met Greenport Venlo.

Zij willen het kennis- en kwaliteitsniveau van de glastuinbouw verhogen en het opleidingsniveau van de beroepsbevolking upgraden op het gebied van food-technology, o.a. door omscholingsprogramma's. Gemeente Deurne heeft de ambitie om innovatie en hoogwaardiger productie in de agrarische sector te bevorderen, bijvoorbeeld met innovatieve ketenprojecten en een proeftuin voor agro-industriële vernieuwing. Gemeente Gemert-Bakel wil kennisuitwisseling onder (jonge) startende ondernemers stimuleren door een platform op te zetten.

Nuenen heeft een concreet project om innovatie bij het bedrijfsleven te stimuleren: Innovatieplan Nuenen. Het project is inmiddels aangemerkt als pilot.

Innovatieplan Nuenen

Naar aanleiding van het OCN-congres in oktober 2005 is OCN samen met de KvK in gesprek geraakt met het Ministerie van Economische Zaken over Innovatie-Prestatie Contracten. Op dit moment lopen er 2 pilotprojecten met brancheverenigingen die een eigen subsidiebudget hebben gekregen om innovatie binnen hun branche te stimuleren. OCN tezamen met BBT-Nuenen krijgen de kans om eventueel als derde pilot aangemerkt te worden. Concreet betekent dit dat het bedrijfsleven van Nuenen tezamen 30 innovatievoorstellen moeten indienen bij het ministerie, op basis waarvan de mogelijkheid bestaat dat voor een periode van 3 jaar een subsidiebudget van 1,5 miljoen euro beschikbaar wordt gesteld aan OCN/BBT-Nuenen om op een praktische manier innovatie te stimuleren bij de lokale bedrijven. Indien Nuenen de derde pilot wordt, zal een aparte organisatiestructuur opgezet moeten worden, voor het beheren van dit subsidiebudget.

Uit: Economisch Actieplan 2006-2010 Gemeente Nuenen

3.4.3 Woon-leefklimaat (Quality of life)

Het woon-leefklimaat staat hoog in het vaandel bij de gemeenten in de regio De Peel. De meeste gemeenten zetten in op het versterken van de centrumfunctie van hun (hoofd)kernen. Zij doen dit onder andere door concentratiegebieden voor detailhandel, horeca en overige voorzieningen aan te wijzen en in te richten (ruimtelijke clustering) en de samenhang te versterken met behulp van bijvoorbeeld onderling overleg.

In alle gemeenten is, op initiatief van het SRE, een Lokaal Toeristische Adviesraad (LTA) actief, die zich inzet om de toeristische functie van de gemeenten te versterken. Onderwerpen die op de agenda staan zijn onder meer versterken van de routenetwerken, inrichting van recreatieve poorten, toeristische promotie, kwaliteitsverbetering dag- en verblijfsrecreatie.

Ook het onderwerp 'wonen' is belangrijk op de agenda's van de gemeenten in De Peel. Profilering als groene gemeente dichtbij stedelijke voorzieningen past hier heel nadrukkelijk bij. De gemeenten voeren een actief woningbouwbeleid en richten zich daarbij in het bijzonder op woningen voor (jonge) starters op de woningmarkt, om zo de jonge generaties voor hun gemeenten (en arbeidsmarkt) te behouden. Ook spelen de gemeenten in op de vergrijzing door het bouwen van seniorenwoningen. Een enkele gemeente heeft aandacht voor huisvesting van (tijdelijke) buitenlandse werknemers.

Inmiddels zijn in De Peel op initiatief van het Streekplatform vijf Integrale DorpsOntwikkelings-Programma's (IDOPs) opgesteld en er zijn er vier in aantocht. Centraal in deze IDOPs staat de toekomstige leefbaarheidsbalans, inclusief de economische vitaliteit.

3.4.4 Organisatie en samenwerking

In De Peel staat de Peeldialoog in de steigers. Het betreft een ontwikkelingsvisie voor Peel Brabant met Peel Limburg. Bedoeling is om tot gezamenlijke projecten te komen. De gemeenten Deurne, Asten, Someren, Gemert-Bakel en Laarbeek zijn hierbij vanuit Brabantse zijde en Venray, Horst, Sevenum, Helden, Meijel en Nederweert vanuit Limburgse zijde betrokken.

De gemeente Deurne, Asten en Someren (DAS) werken op tal van terreinen, maar met name op het gebied van veiligheid, met elkaar samen. Gemeente Deurne geeft bovendien aan de samenwerking met, zowel de Limburgse als de Brabantse, Peelgemeenten te willen versterken.

Verbetering van de relatie tussen gemeente en bedrijfsleven heeft over het algemeen de aandacht van de gemeenten. Veelal krijgt de relatie vorm via een bedrijfscontactfunctionaris en is of komt er (structureel) overleg tussen de gemeente en het (georganiseerde) bedrijfsleven. Ook zetten gemeenten in op een gemeenteloket voor ondernemers (bedrijvenloket), waarbij de informatievoorziening naar ondernemers een belangrijk onderwerp is.

3.4.5 Speerpuntsectoren

Gemeenten in De Peel zetten in beperkte mate in op sectoraal beleid

Autonome economische activiteiten

Een aantal gemeenten ontplooit activiteiten om de toeristische sector te versterken en om in te spelen op de mogelijkheden die de zorgsector biedt. De meeste gemeenten hebben activiteiten om de winkelstructuur te versterken.

Economische activiteiten gerelateerd aan het stedelijk gebied

Agribusinesscomplex

De gemeenten Asten en Someren hebben – in concept – de ambitie geformuleerd om in te zetten op het foodcluster. Dit betreft met name de glastuinbouw en toeleverende bedrijven in de industrie, handel en logistiek. Streven is het kennis- en kwaliteitsniveau te verhogen voor kennisuitwisselingen met de foodregio Helmond en met Greenport Venlo. Deze ambities zullen – mits omarmd door de gemeenteraden – moeten worden vertaald in concrete activiteiten. Ook Gemeente Deurne ziet kansen op het gebied van agribusiness en wil de metamorfose van de agrarische sector faciliteren door ruimte te bieden en innovatie te stimuleren. Daarnaast zet Deurne in op 'Deurne Paardenwereld', met een businesspark en kenniscentrum. In het kader van alternatieve agrarische activiteiten is vanuit het streekplatform een project opgezet rondom viskwekerij in de Peel (Tilapia).

Brainportsectoren en hoogwaardige maakindustrie

Het concept-ambitieniveau van de gemeente Asten en Someren is gericht op het benutten van de potenties van de mechatronica en hoogwaardige metaalindustrie, waarbij samenwerkingsrelaties moeten worden aangegaan tussen industriële bedrijven en kennisinstellingen in Helmond en Eindhoven (Brainport). De andere Peelgemeenten hebben voornamelijk geen ambities geformuleerd in de richting van Brainport en de hoogwaardige maakindustrie, alhoewel Nuenen inzet op bedrijventerreinenbeleid met aandacht voor de mogelijkheden van Brainport.

3.4.6 Brainport in de plattelandsagenda

Vooralsnog haken de Peelgemeenten slechts in zeer beperkte mate actief aan bij de Brainport-agenda. Alleen in de (concept-)nota's van meer recente datum wordt de relatie tussen de gemeenten, dan wel regio en Brainport gelegd. In de collegeprogramma's – voor zover beschikbaar - is hier geen enkele aandacht voor. Hetzelfde geldt voor Greenport Venlo en de uitwerking van Pieken in de Delta voor Zuidoost-Nederland.

4. De agenda van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten, doelstellingen en de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta beknopt beschreven. De uitgebreide agenda van Brainport, zoals deze is opgenomen in de Brainport Navigator, is als bijlage opgenomen (bijlage 2).

4.2 Brainport Navigator

Regio Eindhoven heeft de ambitie te excelleren als Europese toptechnologie (kennis-)regio waarin innovatie de motor is voor duurzame economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Deze ambitie is verwoord in de zogenaamde Brainport Navigator, de Brainport-agenda van en voor de Triple Helix (overheid, bedrijfsleven, onderwijs). Doelen zijn:

- Creëren van evenwicht op de arbeidsmarkt;
- Innovatie door het vermarkten van toegepaste kennis;
- Vermindering conjunctuurgevoeligheid door diversificatie;
- Versterken internationale zichtbaarheid en reputatie;
- Creëren van een stimulerend vestigingsklimaat.

Brainport is gestoeld op netwerken van bedrijven, researchcentra en onderwijsinstellingen. De Stichting Brainport is verantwoordelijk voor de uitvoering van het strategische programma. Het Brainport-programma is opgebouwd rond de domeinen People, Technology, Business en Basics.

Tabel 4.1: Brainport Eindhoven

People	Technology
<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmarkt • Opleidingen • Ondernemerschap • Brainporttrots 	<ul style="list-style-type: none"> • Innovation Centre, Centres of excellence • Kennistransfer • Programma's sleutelgebieden
Business	Basics
<ul style="list-style-type: none"> • Acquisitie • Start-up en doorgroei • Business & Technology communities • Business Development • Clustering • Voorlichting/communicatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Internationaal • Bereikbaarheid • Imago • Quality of life • Bedrijfslocaties • ICT • Samenwerking Triple Helix

Kerntaken van de uitvoeringsorganisatie van Brainport, het Brainportoffice, zijn onder andere project- en programmaontwikkeling en -management.

Uitgangspunt daarbij is dat een projecteigenaar uit de markt zorg draagt voor de ontwikkeling en implementatie van projecten en programma's. Het Brainportoffice ondersteunt met diensten, kennis, expertise en ervaring. Het stichtingsbestuur kan een budget ter beschikking stellen voor programma- en projectontwikkeling.

4.3 Greenport Venlo

Met Greenport Venlo, dat inmiddels is opgenomen in belangrijke rijksnota's, zoals de Nota Ruimte en Pieken in de Delta, wil Limburg haar economie een impuls geven. Een belangrijk programma binnen het concept Greenport Venlo is 'Klavertje Vier', waar agribusiness-activiteiten op het gebied van productie, verwerking en handel geconcentreerd worden. Met deze ontwikkeling moet zowel economische meerwaarde als maatschappelijke meerwaarde worden verkregen.

Klavertje Vier behelst een aantal projecten in het gebied ten noordwesten van Venlo:

- Projectvestigingslocaties glastuinbouw Californië (in Horst aan de Maas) en Siberië (Maasbree);
- Uitbreiding van veiling ZON tot Fresh Park (Venlo);
- Ontwikkeling van Trade Port Noord (Venlo).

In onderstaande tabel zijn de vier peilers van Greenport schematisch en beknopt weergegeven.

Tabel 4.2: Greenport Venlo

V1) Verbindingen afzetgebied	V2) Interregionaal netwerk
Nieuwe verbindingen tussen steeds grotere afzetgebieden met vele miljoenen consumenten	Dynamisch netwerk van ondernemers, onderzoek, onderwijs en overheid (vier O's). Steeds nieuwe samenwerkingsverbanden en wisselende allianties.
V3) Open innovation space	V4) Agro-marktsegmenten
Nieuwe, grenzeloze, verbindingen. Niets is per definitie gefixeerd. Thema's: <ul style="list-style-type: none"> • Waarde creëren: nieuwe businessconcepten, productmarktcombinaties, allianties, clusters • Leren leren: netwerk, transferpunten, instituutcampus • Quality of life 	Verbindingen tussen en binnen: <ul style="list-style-type: none"> • agri • nutrition • food • fresh • logistics

Momenteel wordt het zogenaamde 'Greenport Servicepunt' opgetuigd. Dit servicepunt krijgt een coördinerende en faciliterende rol in de uitvoering van het Greenport-programma. Eind 2006 wordt het bestuur van Greenport, met vertegenwoordigers van overheid, ondernemers en onderwijsinstellingen ingesteld. Er is vandaag de dag nog geen vastomlijnd programma. Het betreft een dynamisch netwerk waarin wisselende allianties ontstaan en van waaruit programma's en projecten worden opgestart die gedragen worden door de ondernemers.

Greenport Venlo

Greenport Venlo is een uniek gebied met een afzetmarkt van zo'n dertig miljoen mensen. Greenport Venlo is ook een uniek interregionaal netwerk van ondernemers, onderzoek, onderwijs en overheid: de vier O's. Dit netwerk creëert een 'open innovation space' en waarde voor de markt van agri, nutrition, food, fresh en logistics. Greenport Venlo legt nieuwe verbindingen tussen steeds grotere afzetgebieden met vele miljoenen consumenten: Randstad, Ruhrgebied, maar ook de overbrugging naar Oost-Europa ligt in het verschiet. Het dynamische netwerk maakt nieuwe verbindingen mogelijk tussen de vier O's. Er vormen zich steeds nieuwe samenwerkingsverbanden en steeds wisselende allianties. De 'open innovation space' legt nieuwe verbindingen die grenzeloos zijn. Niets is per definitie gefixeerd. Het gebied, de thema's, de deelnemers en de ambities: ze kunnen allemaal veranderen en in steeds nieuwe onderlinge verbanden gebracht worden. Nieuwe verbindingen, en daarmee kansen, ontstaan er binnen Greenport Venlo ook tussen de verschillende agro-marktsegmenten. En binnen die segmenten, waar de gehele keten van productie tot consumptie door nieuwe vormen van samenwerking sterker wordt.

Bron: <http://greenportvenlo.ipublisher.nl>

4.4 Pieken in de Delta Zuidoost-Brabant

Het programma Pieken in de Delta Zuidoost-Brabant is de regionale uitwerking van de rijksnota Pieken in de Delta. Hierin wordt Zuidoost-Nederland een belangrijke rol als toptechnologische regio toebedeeld. De ambitie voor 2010 is als volgt geformuleerd:

- 10 top-kennisinstellingen die als kennisbron en uitstraling onmisbaar zijn voor in Zuidoost-Nederland aanwezige bedrijvigheid;
- 100 top-bedrijven met internationale naamsbekendheid en in hun marktsegment accelerator van groei en innovatie;
- 1.000 betrokken MKB bedrijven die de basis en het cement vormen van de regionale kenniseconomie en ambitie uitstralen in termen van vernieuwing en groei;
- 10.000 nieuwe en/of hoogwaardige arbeidsplaatsen voor kenniswerkers met uitstraling naar 100.000 structurele arbeidsplaatsen die hier direct dan wel indirect mee samenhangen.

Een belangrijke rol van het programma is het bundelen van krachten om zo de overgang 'van kennis naar kunde naar kassa' sneller te laten verlopen. De nadruk ligt op sectoren en kennisgebieden hightech systemen en materialen, food & nutrition en life sciences & medische technologie. Het programma onderscheidt drie soorten projecten:

- Signaleringsprojecten;
- Ontwikkelingsprojecten;
- Realisatieprojecten.

Het programma kent concrete actielijnen waarbinnen projecten kunnen worden ingediend om de economische pieken (die van nationale betekenis zijn), uit te bouwen en daarmee de internationale concurrentiekracht te versterken. Het strategisch programma is in onderstaande figuur schematisch weergegeven. De actielijnen richten zich voornamelijk op het bedrijfsleven in de genoemde sectoren en kennisgebieden. Het is dan ook de bedoeling dat hoofdzakelijk (samenwerkingsverbanden van) bedrijven projecten zullen indienen. De eerste tranche van projectvoorstellen is momenteel ingediend.

Tabel 4.3: Programma Pieken in de Delta Zuidoost-Brabant

Programmalijnen				
1) Kennis	2) Kunde	3) Kassa	4) Open innovatie	5) Kenniswerkers
Hightech systemen en materialen	Food & nutrition	Life sciences & medische technologie		
<ul style="list-style-type: none"> • Food processing & handling • Enabling / material technology • Automative specials • Semicon & electric prod. • Medical systems 	<ul style="list-style-type: none"> • Enabling Technology • Functional foods 	<ul style="list-style-type: none"> • Moleculaire geneeskunde • Farma • Biomaterialen 		

5. Het platteland en de Brainportagenda: aanknopingspunten

5.1 Inleiding

Het platteland doet er toe, zo blijkt uit hoofdstuk 2. Vanuit de eigen kracht van het platteland kunnen de regio's aan de slag met innovatieve concepten en kansrijke thema's, waarmee zij aansluiting kunnen zoeken bij de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta. Dit hoofdstuk bevat een beknopte beschrijving van de aanknopingspunten van het platteland met de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta Zuidoost-Brabant. De aanknopingspunten zijn het resultaat van de plattelandsagenda's zelf, de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta én de werksessies die voor de drie regio's zijn gehouden. Aan deze werksessies hebben regionale vertegenwoordigers deelgenomen.

Hoe kunnen de plattelandsgemeenten aanhaken bij de agenda van Brainport, en ook Greenport en Pieken in de Delta? De plattelandsregio's (zowel gemeenten als ondernemers) kunnen enerzijds participeren in lopende programma's en projecten. Een rol die het SRE en de gemeenten hierbij bijvoorbeeld kunnen vervullen is het informeren van ondernemers over deze programma's en projecten en ze doorverwijzen naar de verantwoordelijke uitvoeringsorganisaties. Anderzijds kunnen de plattelandsregio's zélf programma's en projecten ontwikkelen, waarmee zij een bijdrage aan de Brainport-doelstellingen kunnen leveren. Hierbij kunnen zij gebruik maken van de kennis en ervaring die al is opgedaan binnen Brainport. Het wiel hoeft niet opnieuw te worden uitgevonden.

Bijlage 3 bevat een schematische weergave van de Brainportagenda, ingedeeld naar de vier 'domeinen' (People, Technology, Business, Basics), met mogelijke aanknopingspunten voor de plattelandsgemeenten. Voor de invulling van het schema is de Brainport Navigator 2013 leidend geweest. In het schema zijn aanvullend ook de nodige projecten aangegeven die zijn opgenomen in het nieuwe jaarplan 2007 van de Stichting Brainport. Doordat het jaarplan 2007 echter pas is verschenen nadat het onderhavige onderzoek is uitgevoerd, zijn deze projecten uit het jaarplan 2007 niet meegenomen in dit hoofdstuk 5.

In bijlage 4 staan de aanknopingspunten van de plattelandsagenda's met de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta Zuidoost-Brabant schematisch weergegeven. De plattelandsagenda's van de deelregio's Beerze-Reusel, Boven-Dommel en De Peel zijn hierin afzonderlijk opgenomen. Niet alleen de kansrijke thema's en innovatieve concepten die in dit hoofdstuk zijn uitgewerkt bieden kansen om aan het haken bij de Brainportagenda, maar ook reguliere onderwerpen, zoals ruimte voor bedrijven en arbeidsmarkt.

De aanknopingspunten van het platteland met de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta zijn ingedeeld naar thema's die aansluiten bij de belevingswereld van de plattelandsgemeenten:

- Ruimte voor bedrijven;
- Arbeidsmarkt;
- Ondernemerschap;
- Quality of Life;
- Speerpuntsectoren/kansrijke thema's.

5.2 Ruimte voor bedrijven

Ruimte voor bedrijven is één van de basisvoorwaarden om te kunnen ondernemen. Zoals uit hoofdstuk 3 blijkt, zijn de plattelandsgemeenten actief op het gebied van 'ruimte voor bedrijven'. Dit doen zij door het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen, door het bieden van huisvestingsmogelijkheden voor startende en andere kleinschalige bedrijven en door het werken aan de kwaliteit van bedrijventerreinen (revitalisering, ICT-infrastructuur, zorgvuldig ruimtegebruik). Bedrijfshuisvesting voor bedrijven die passen binnen het zogenaamde Brainportprofiel is ook op de Brainportagenda een belangrijk onderwerp. De volgende aanknopingspunten vallen onder dit thema:

1. Ontwikkeling regionale bedrijventerreinen

In de deelregio's Beerze-Reusel en Boven-Dommel zijn initiatieven voor regionale bedrijventerreinen. Het meest concrete initiatief is de ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein Kempisch Bedrijvenpark (KBP) dat al staat opgenomen op de Brainportagenda. Ook in Nuenen wordt een regionaal bedrijventerrein ontwikkeld. Zeker wanneer ruimte wordt gereserveerd voor bedrijven met een Brainportprofiel, kunnen de gemeenten een bijdrage leveren aan de Brainportdoelstellingen. Daarnaast kunnen de plattelandsgemeenten met elkaar en met SRE aan de slag met onderwerpen zoals regionaal uitgiftebeleid. Ook hiermee kunnen zij iets toevoegen aan de Brainport.

2. Ontwikkeling thematische bedrijventerreinen

De gemeenten Cranendonck en Deurne hebben plannen voor de ontwikkeling van thematisch bedrijventerreinen; Duurzaam Industriepark Cranendonck (DIC), dat aansluit op het fabriekscomplex van Pasmenco Budel Zink en Paardencluster Deurne, voor bedrijven en kennisinstellingen die gerelateerd zijn aan de paardensport. De gemeenten Veldhoven en Waalre zetten daarnaast in op bedrijventerreinen voor bedrijven met een Brainportprofiel. Voor deze, en toekomstige, initiatieven voor thematische bedrijventerreinen liggen aanknopingspunten met de agenda's van Brainport en, wanneer het agro- en logistiek gerelateerde bedrijven betreft, Greenport. De plattelandsgemeenten bieden fysieke vestigingsruimte voor bedrijven en kunnen hiervoor gerichte acquisitieprogramma's opzetten. Kanttekening hierbij is dat de plattelandsgemeenten alleen ruimte mogen bieden aan lokale bedrijven.

3. Bundelen initiatieven rondom huisvesting voor kleinschalige bedrijven

De plattelandsgemeenten kunnen beschouwd worden als broedplaats voor startende bedrijven en kunnen zo de bedrijvendynamiek bevorderen. Door huisvestingsmogelijkheden te bieden voor startende en andere kleinschalige bedrijven, dragen de gemeenten bij aan het bevorderen van de ondernemersmentaliteit. In verschillende gemeenten lopen initiatieven voor het ontwikkelen van bedrijfsverzamelgebouwen of bedrijvenhotels. Ook willen veel gemeenten een economische bestemming geven aan vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing (VAB) en onderzoeken welke (beleids)mogelijkheden er zijn. Door de verschillende initiatieven te koppelen, kan mogelijk meerwaarde worden verkregen. SRE en de gemeenten kunnen onderzoeken of zij met dit onderwerp kunnen aanhaken bij de Brainportagenda.

4. Coördineer bedrijfsverplaatsingen

Met name de Kempische gemeenten hebben het verplaatsen van bedrijven die op de huidige locatie niet (meer) passen op de agenda staan. Ook SRE heeft een bedrijfshuisvestingsproject 'Re-allocatie', waarbij bedrijven begeleid worden bij het vinden van passende bedrijfsruimte. Deze (gebundelde) initiatieven van de gemeenten en SRE sluiten goed aan op de Brainportagenda. Daar waar het projecten voor bedrijfsverplaatsingen in de agrarische sector betreft, kan worden aangehaakt bij de doelstellingen van Greenport.

5. Revitalisering en parkmanagement

Voor veel bedrijventerreinen in de plattelandsgemeenten zijn plannen voor revitalisering. Ook op de Brainportagenda is revitalisering een onderwerp. Zo is een revitaliseringsproject voor bedrijventerreinen in onder andere Eindhoven en Helmond opgenomen op het projectenoverzicht van de Brainportagenda. Of de plattelandsgemeenten hierbij kunnen aanhaken, is maar de vraag, maar zij kunnen in ieder geval gezamenlijk, met behulp van SRE, een revitaliseringsprogramma opzetten, waarmee zij externe financieringsbronnen kunnen aanboren.

6. Aanleg van ICT-infrastructuur

Veel gemeenten zetten in op de aanleg van ICT-infrastructuur (breedband, glasvezel) op bestaande en nieuwe bedrijventerreinen, aangezien een goede ICT-infrastructuur een belangrijke basisvoorwaarde is voor een eigentijds bedrijventerrein. Ook het SRE heeft inmiddels ingespeeld op deze ontwikkeling, met het project Regionale Breedbandringen, dat is opgestart vanuit de overtuiging dat de aanleg van een glasvezelinfrastructuur een eerste voorwaarde is om als toptechnologische regio bij de top te blijven. Om de ICT-ambities van Brainport Eindhoven verder te ontwikkelen hebben de lokale overheden het initiatief genomen voor het opzetten van een uitvoeringsorganisatie: Be-linked, dat is opgenomen op de Brainportagenda. Het toegankelijk maken van breedband is één van de doelstellingen. Aanhaken bij projecten die in dit kader worden uitgevoerd ligt, voor zover dit al niet aan de orde is, voor de hand.

Be-linked

Uitvoeringsorganisatie Be-linked is een onafhankelijk verbindingscentrum tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, overheden en inwoners in de regio Eindhoven op het gebied van breedband, ICT en samenleving. Pijlers:

1. Informeren en inspireren: ICT en breedband in Brainport Eindhoven toegankelijk te maken voor iedereen, en vooral laten zien wat er gaande is in Brainport Eindhoven.
2. Bundelen en verbinden: Bundelen van kennis en ervaring op ICT-gebied door het leggen van kruisverbanden tussen verschillende projecten en de juiste mensen aan elkaar voor te stellen. Dit moet onder andere leiden tot de realisatie van een regionaal gevestigd Breedband Kenniscentrum met een (inter)nationale uitstraling.
3. Ontwikkelen en versnellen: Ontwikkelen van ICT-projecten met een maatschappelijke meerwaarde en het versnellen van bestaande initiatieven.

www.be-linked.nl

Resumé

Ruimte voor bedrijven	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel
Regionaal bedrijventerrein	KBP staat al op Brainportagenda	Regionale afstemming t.b.v. bedrijven met Brainportprofiel, m.n. Veldhoven en Best	Nuenen: Ruimte voor bedrijven met Brainportprofiel
Thematisch bedrijventerrein	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe terreinen met ruimte voor bedrijven met Brainportprofiel 	<ul style="list-style-type: none"> Cranendonck: DIC op Brainportagenda Waalre: terrein voor hightech-gerelateerde bedrijven Nieuwe terreinen met ruimte voor bedrijven met Brainportprofiel (o.a. Veldhoven en Best) 	<ul style="list-style-type: none"> Deurne: Paardencluster op agenda Brainport/Greenport Nieuwe terreinen met ruimte voor bedrijven met Brainportprofiel Nieuwe terreinen met ruimte voor agro- en logistiek gerelateerde bedrijven
Huisvesting kleinschalige bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> Gezamenlijke aanpak bedrijfsverzamelgebouw (SRE) Gezamenlijk beleid economische activiteiten VABs (SRE) 		
Revitalisering en parkmanagement	<ul style="list-style-type: none"> Gezamenlijk revitaliseringsprogramma (SRE) Gezamenlijk project parkmanagement (SRE) 		
ICT-infrastructuur	<ul style="list-style-type: none"> Project Regionale Breedbandringen (SRE) Aanhaken bij projecten Be-linked en ondernemers erop wijzen 		

5.3 Arbeidsmarkt: verbeteren aansluiting vraag en aanbod

Een andere belangrijke basisvoorwaarde voor het bedrijfsleven is voldoende gekwalificeerd personeel. Dat vraagt in de toptechnologische regio Eindhoven, inclusief de plattelandsgemeenten, om een arbeidsmarkt die zowel de 'handjes' als de (internationale) kenniswerkers kan leveren. Een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt door (om)scholing en het aanboren van de stille reserves zijn daarom belangrijke thema's op de Brainportagenda. Er lopen verschillende programma's op dit gebied. De huidige plattelandsagenda's bieden vooralsnog weinig aanknopingspunten. De huidige Brainportagenda biedt wél kansrijke aanknopingspunten voor de plattelandsregio's. De volgende initiatieven en projecten bieden kansen voor de plattelandsregio's:

1. Opzetten (om)scholingsprogramma's 'food & technology' (De Peel)

Met name De Peel is sterk in 'food & technology'. Om de kansen op dit gebied optimaal te benutten, is het essentieel om niet alleen voor nu, maar ook in de toekomst, te zorgen voor voldoende gekwalificeerd personeel. Door hiervoor gerichte (om)scholingsprogramma's op te zetten, kan de regio de sterke positie verder benutten. Samenwerking met het Food Connection Point en de Groene Campus ligt voor de hand.

Groene Campus

De Groene Campus is een onderzoeks- en ontwikkelingscentrum. Een van de doelstellingen is de aansluiting van onderwijs op de praktijk te behouden en te versterken om zo bedrijven betere werknemers te kunnen bieden en om studenten praktijkgericht te ontwikkelen en hun arbeidskansen te vergroten.
www.sre.nl

2. Opzetten (om)scholingsprogramma's 'metaal & metalectro' (Beerze-Reusel, Boven-Dommel)

Beerze-Reusel en Boven-Dommel hebben veel bedrijven (met name mkb) in de metaal en metalectro. Een deel van deze bedrijven werkt als toeleverancier van de grote OEM-ers in de Brainportregio. Om deze positie te behouden en verder uit te bouwen, is ook voor deze sector voldoende gekwalificeerd personeel een belangrijke voorwaarde. Het opzetten van gerichte (om)scholingsprogramma's, waarmee kan worden aangehaakt aan de Brainportagenda, ligt dan ook voor de hand.

3. Aanhaken bij de Brainport-programma's Competentie Ontwikkelpunt (COP) en Technific

Op de Brainportagenda staan verschillende programma's die gericht zijn op het verbeteren van de aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Het Competentie Ontwikkelpunt (COP) is gericht op het (bij)scholen van huidige werknemers. Technific stimuleert jongeren om een technische studie te kiezen, zodat technisch geschoold personeel in de toekomst gewaarborgd is. In Beerze-Reusel is het Kempisch Ondernemersplatform (KOP) actief om de aansluiting tussen bedrijfsleven en kennis- en onderwijsinstellingen te bevorderen. Voor het KOP is aansluiting zoeken met deze programma's en leden stimuleren hieraan deel te nemen kansrijk. Ook liggen hier kansen voor andere ondernemersplatforms, die vergelijkbare projecten kunnen starten en daarmee kunnen aanhaken bij bestaande Brainportprogramma's.

Programma: Competentie Ontwikkelpunt (COP)

Het stimuleren en faciliteren van (individuele) medewerkers om een 'leven lang' te blijven leren en werken aan kennis- en competentieontwikkeling via een maatwerk opleidingstraject, resulterend in een regulier MBO, HBO of WO diploma.

www.competentieontwikkelpunt.nl

Programma: Technific

Jeugd- en techniekprogramma gericht op het stimuleren van de keuze voor bèta/techniek bij kinderen en jongeren tot 20 jaar. Vernieuwende elementen zijn o.a. de inzet van jongerenpanels, gezamenlijke marketing- en communicatiestrategie en een monitoringsysteem voor het meten van effecten. Eén van de projecten binnen het programma is 'Jeugd en metaal': Stimuleren van VMBO-leerlingen om te kiezen voor een carrière in de metaal- en metalectrosector via een speciaal leerlingsponsorplan en per leerling bieden van vakantiewerk, stages en uiteindelijk een baangarantie. Doel is de instroom van jonge vakmensen in de metaal- en metalectrosector te vergroten.

www.technific.nl

Resumé

Arbeidsmarkt	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel
(Om)scholing	<ul style="list-style-type: none"> (Om)scholingsprojecten metaal/metalectro 	<ul style="list-style-type: none"> (Om)scholingsprojecten metaal/metalectro 	<ul style="list-style-type: none"> (Om)scholingsprojecten food & technology
	<ul style="list-style-type: none"> Aansluiten bij programma COP (leven lang leren) Aansluiten bij jeugd en techniekprogramma Technific 		
	<ul style="list-style-type: none"> KOP-projecten inbedden in deze programma's 		

5.4 Bevorderen ondernemerschap

Zonder ondernemers geen werkgelegenheid en zonder werkgelegenheid geen economie en dus ook geen Brainport. Het bevorderen van ondernemerschap is dan ook een belangrijk onderwerp op de Brainportagenda. Vanuit de huidige plattelandsagenda's zijn vooralsnog weinig aanknopingspunten te destilleren (bottum-up). De Brainportagenda biedt echter wel kansen voor de plattelandsregio's (top-down). Met onderstaande initiatieven kunnen de plattelandsregio's aansluiten bij de Brainportagenda.

1. Opzetten startersprogramma's

Veel plattelandsgemeenten zetten in op huisvestingsmogelijkheden voor startende ondernemers en een aantal wil de dienstverlening aan ondernemers via een bedrijvenloket vormgeven. Om het ondernemerschap structureel te bevorderen, kunnen gemeenten startersprogramma's opzetten, waarmee aansluiting kan worden gezocht bij bestaande Brainportprogramma's. Onderwerpen die hierin aan de orde kunnen komen zijn bijvoorbeeld:

- Startershuisvesting (bedrijfsverzamelgebouw, regelarme zones, vrijkomende agrarische bedrijfsbouw etc.).
- Startersloket, waarbij met name hightech en innovatieve starters doorverwezen kunnen worden naar Brainportprogramma's zoals Incubator 3+.
- Startersnetwerken, die bijvoorbeeld rond bepaalde Brainportsectoren kunnen worden opgericht. Gemeenten kunnen een stimulerende en faciliterende rol vervullen.

Programma: Incubator 3+

Het programma is in het leven geroepen voor de ondersteuning van startende ondernemers met kansrijke technologische innovatieve plannen en ideeën. Het draait om het stimuleren van en ondersteuning voor technostarters in de idee- en planfase met een samenhangend aanbod van coaching, (pre-seed) kapitaal, huisvesting, faciliteiten, advies en netwerken.

www.incubator3plus.nl

2. Bevorderen innovatiekracht

Met de juiste mensen in huis en door samenwerking tussen het bedrijfsleven en kennisinstellingen is de stap naar innovatie een stuk kleiner. Innovatie is een belangrijke voorwaarde om als toptechnologische regio aan de top te kunnen blijven. Innovatie is dan ook een belangrijk onderwerp op de Brainportagenda. Het versterken van de innovatiekracht van het bedrijfsleven kan via twee Brainportlijnen lopen. Innovatie binnen een bedrijf en innovatie door samenwerking tussen bedrijven en instellingen. In ondernemersnetwerken kunnen ondernemers leren van elkaar. De aanknopingspunten zijn als volgt:

Participeren in bestaande kennistransferprogramma's

Onder de vlag van Brainport loopt een aantal programma's die gericht zijn op kennistransfer. Centres of Excellence, is gericht op het stimuleren van innovatie op het snijvlak van technologiegebieden en toepassingsvelden. Bij United Brains (loket kennisinstellingen) kunnen ondernemers terecht met innovatievragen. Deze programma's kunnen onder de aandacht van ondernemers in de plattelandsregio's worden gebracht en ondernemers kunnen gestimuleerd worden gebruik te maken van het beschikbare instrumentarium.

Innovatief ondernemerschap

Clemens Eieren heeft een innovatievoucher gebruikt om samen met de TU/e een apparaat te ontwikkelen waarmee eieren gekookt kunnen worden in de magnetron. Hiermee moet de kooktijd van eieren worden teruggebracht tot ca. 1 minuut, zodat consumenten worden gestimuleerd om niet alleen in het weekend, maar óók door de week een eitje te koken.

Aansluiten bij clusterprogramma Food & Technology (Brainport – Greenport)

Ook de innovatiekracht van de agrarische sector (intensieve veehouderij, land- en tuinbouw) is een onderwerp waarmee de regio's kunnen aanhaken bij de agenda's van met name Brainport en Greenport. Met name De Peel heeft volop mogelijkheden om als foodregio (verder) aan te sluiten bij Greenport Venlo. Een project gericht op hoogwaardige productie in de agrarische sector door innovatieve ketenprojecten en proeftuin agro-industriële vernieuwing (Deurne, De Peel) is een goed voorbeeld waarmee aansluiting kan worden gezocht bij clusterprogramma's op het gebied van Food & Technology en waarmee een relatie tussen Brainport en Greenport kan worden versterkt.

Met projecten die de (technologische) kennistransfer bevorderen, kunnen de plattelandsregio's (verder) aansluiting zoeken bij het Kennisnetwerk Newtrition Connection, Groene Campus Helmond en Sports & Technology.

Opzetten innovatieproject

Het innovatieproject in Gemeente Nuenen (Innovatieplan Nuenen) is een goed voorbeeld van hoe de innovatiekracht van het mkb bevorderd kan worden en de rol die gemeenten hierin kunnen spelen. De aanpak is ook interessant voor andere plattelandsgemeenten. Het project kan uitgerold worden over de andere plattelandsgemeenten en kan daarmee een plaatsje veroveren op de Brainportagenda.

3. Stimuleren netwerken

Zowel op de Brainportagenda als op de strategische agenda van Greenport nemen netwerken van ondernemers, kennisinstellingen en overheden een belangrijke plaats in. Via netwerken wordt kennistransfer bevorderd en wordt de creativiteit en samenwerking gestimuleerd.

Ontwikkelen ondernemersdatabse

Een kans voor de plattelandsregio's is in te zetten op ondernemersnetwerken met toegevoegde waarde, door een database van, voor en door ondernemers te ontwikkelen.

Aanhaken bij Metaalhuis en aanpak Metaalhuis uitrollen over de regio's

Een beproefd netwerkconcept is dat van het ondernemersnetwerk 'Metaalhuis'. Met name voor Beerze-Reusel, waar ideeën voor 'Metal Valley' leven, biedt het kansen om ondernemers te stimuleren bij Metaalhuis aan te haken. Ook is het kansrijk het concept verder uit te rollen over de regio's, zowel voor metaalbedrijven als voor bedrijven uit andere sectoren, zoals bijvoorbeeld design, ambachtelijke bedrijven, food, automotive. Hierdoor ontstaan nieuwe netwerken van ondernemers die toegevoegde waarde leveren en die de creativiteit stimuleren.

Metaalhuis

Metaalhuis is een netwerk voor en door ondernemers in metaal- en metalectro (20-50 werknemers). De missie van Metaalhuis is het bevorderen van samenwerking en kennisontwikkeling rondom de thema's techniek en commercie voor en door ondernemers uit de metaal en metalectrobranche in de Regio Eindhoven. Metaalhuis doet dit door het ontwikkelen van een netwerk en ontmoetingsplatform.
www.metaalhuis.nl

Resumé

Ondernemerschap	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel
Starters	<ul style="list-style-type: none"> Opzetten startersprogramma's Hightech starters doorverwijzen naar programma's zoals Incubator 3+ 		
Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> Participeren in Centres of Excellence Gebruik maken van instrumentarium gericht op kennistransfer (o.a. United Brains) 		
			Aanhaken bij programma Food & Technology met project m.b.t. hoogwaardige productie in agrarische sector
Netwerken	<ul style="list-style-type: none"> Metal Valley: netwerken metaalindustrie; aanhaken Metaalhuis Concept Metaalhuis toepassen op andere sectoren, bijvoorbeeld ambachtelijke bedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Concept Metaalhuis toepassen op andere sectoren 	<ul style="list-style-type: none"> Aanhaken bij kennisnetwerken Newtrition Connection e.d. Concept Metaalhuis toepassen op andere sectoren, bijvoorbeeld food en automotive
	<ul style="list-style-type: none"> Opzetten database van, voor en door ondernemers 		

5.5 Quality of Life

'Quality of life' is een belangrijke factor in de kenniseconomie en kan worden gezien als 'rode draad' bij het aansluiten op en bijdragen aan de agenda's van Brainport, Greenport en Pieken in de Delta. Over het algemeen hebben de plattelandsgemeenten het woon-leefklimaat hoog in het vaandel staan. Daar hebben zij ook alle reden toe, gezien hun gunstige ligging in het groen en nabij stedelijke voorzieningen. Het zijn aspecten waar bijvoorbeeld de internationale kenniswerkers die toptechnologieregio Eindhoven aantrekt hoge waarde aan toekennen. De plattelandsregio's kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de Brainportdoelstellingen door zwaar in te zetten op het woon-leefklimaat als belangrijke factor in het vestigingsklimaat. Quality of life vormt een belangrijke schakel tussen stad en platteland. De plattelandsregio's kunnen het woon-leefklimaat als volgt versterken:

1. Inzetten op voorzieningen voor internationale kenniswerkers

Er ligt een uitdaging voor het platteland om deze kenniswerkers te binden en te boeien. De regio's kunnen dit doen door sterk in te zetten op huisvestigingsmogelijkheden, voorzieningen en goede, gecertificeerde (internationale) scholen. Met projecten die de leefbaarheid vergroten en die bijdragen aan een goed voorzieningenniveau kunnen de regio's aansluiting zoeken bij de Brainportagenda. Dit past ook prima bij het Brainport-speerpunt Quality of Life, dat gericht is op het versterken van het verblijfsklimaat als belangrijke voorwaarde voor een goed vestigingsklimaat.

2. Versterken woonfunctie (m.n. voor starters)

Alhoewel het niet of nauwelijks aparte aandacht heeft in de Brainportagenda, is het onderwerp 'wonen' belangrijk op de plattelandsagenda's. De gemeenten voeren een actief woningbouwbeleid en richten zich daarbij in het bijzonder op woningen voor (jonge) starters op de woningmarkt, om zo de jonge generaties voor hun gemeenten te behouden. Dat is nodig om ook in de toekomst over een adequate arbeidsmarkt te kunnen beschikken. Met het oog op een gezonde economische basis voor de toekomst, is het dan ook zaak in te blijven zetten op het versterken van de woonfunctie voor met name de jonge generatie. Het model van Casteren (Bladel, Beerze-Reusel), waar een starterscoöperatie opgericht is, is een goed voorbeeld, dat kan worden uitgerold over andere plattelandsgemeenten.

3. Versterken voorzieningenaanbod t.b.v. vestigingsklimaat

Met algemene projecten gericht op het versterken van de centrumfunctie, toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en de woonomgeving kunnen de gemeenten de handen ineens slaan en gezamenlijk het vestigingsklimaat op een (nog) hoger plan tillen. Een kans ligt bij de ontwikkeling, behoud en positionering van cultuurhistorische elementen in het verblijfs- en vestigingsklimaat, dat als project (in ontwikkeling) is opgenomen op de Brainportagenda. Mogelijke aanknopingspunten:

- In Beerze-Reusel bestaat interesse om cultuurhistorisch erfgoed te exploiteren (economisch, bedrijfsmatig). Ter inspiratie geldt daarbij de aanpak van Camiel Oostwegel in Zuid-Limburg: Camiel Oostwegel heeft met behulp van subsidies kastelen en herenboerderijen gerestaureerd, die nu in gebruik zijn als luxe hotels met alle bijbehorende voorzieningen.

- Ook zien Beerze-Reusel en Boven-Dommel kansen voor bijvoorbeeld het ontwikkelen van hoogwaardige vergaderfaciliteiten in het groen, met als uitgangspunt de 'vitaliteitsomgeving'.
- In Boven-Dommel ziet men in het kader van de vitaliteitsomgeving aanknopingspunten om het voorzieningenaanbod voor (nieuwe) bewoners te versterken en zo meerwaarde voor Brainport te creëren door de koppeling van elementen zoals natuur, water, fiets- en wandelpaden, eten/culinair, rust, kloosters, watermolens, cultuurhistorie e.d. bieden. Ook zijn er initiatieven waarbij R&T, ICT en natuur slim worden gecombineerd. Bijvoorbeeld Energiecentrum de Volmolen, waar met behulp van nieuwe technologieën voorzieningen om te brainstormen worden ontwikkeld.
- Opzetten educatieve en informatieve bezoekerscentra in De Kempen, met behulp van nieuwe technologieën en het innovatief combineren van R&T, cultuurhistorie, ICT en design.

4. Innovatie openbaar vervoer

Om de bereikbaarheid van het platteland te verbeteren, leven er in Boven-Dommel ideeën om als pilotregio voor hoogwaardige, innovatieve vormen van openbaar vervoer te fungeren. Dit sluit prima aan bij de Brainportagenda, die bijvoorbeeld spreekt over 'Brainport als proeftuin' voor bijvoorbeeld de HOV-lijn (Hoogwaardige Openbaar Vervoer) en Phileas. De regio kan hierop inspelen door in samenwerking met SRE in overleg te treden met partijen die werken aan deze ontwikkeling van hoogwaardige, innovatieve vormen van openbaar vervoer.

Resumé

Quality of life	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel
Internationale (kennis)werkers	<ul style="list-style-type: none"> • Huisvesting • Voorzieningen zoals gecertificeerde scholen 		
Wonen	<ul style="list-style-type: none"> • Model Casteren (starterscoöperatie) uitrollen over regio 		
Voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen multifunctionele voorzieningen • Projecten t.b.v. versterken centrumfunctie • Recreatie in het groen 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud en versterken cultuurhistorische elementen • Bezoekerscentra Kempen m.b.v. ICT en design 	<ul style="list-style-type: none"> • Exploiteren cultuurhistorisch erfgoed • Hoogwaardige vergaderfaciliteiten in het groen 	
Openbaar vervoer		<ul style="list-style-type: none"> • Pilot t.b.v. hoogwaardig, innovatief vervoer 	

5.6 Speerpuntsectoren: innovatieve concepten

5.6.1 Food & Technology

Van oudsher zijn de plattelandsregio's sterk georiënteerd op de agrarische sector. In de agrarische sector zijn belangrijke veranderingen gaande. Alleen met schaalvergrotingen en vooral innovatie heeft de agrarische sector toekomst. Voor het platteland liggen er volop kansen om zich (verder) te profileren op het gebied van Food & Technology en hiermee aan te sluiten bij Brainport en Greenport.

1. Inzetten op kennis en innovatie

In de plattelandsregio's leven volop ideeën voor een innovatief en hoogwaardig agribusinesscomplex. Ook de agenda's en initiatieven van Brainport en Greenport zijn hierop gericht. Het ligt dan ook voor de hand om de handen ineen te slaan. De plattelandsregio's kunnen daarbij enerzijds aanhaken bij de bestaande initiatieven en netwerken die binnen Brainport en Greenport bestaan en anderzijds kunnen zij nieuwe ontwikkelingen aandragen en zo een bijdrage leveren aan de doelstellingen van Brainport en Greenport. Kansen voor de plattelandsregio's zijn:

Exporteren landbouwkennis

De enorme kennis die de regio heeft op het gebied van landbouw kan ook ingezet worden als exportproduct: het verkopen van export aan andere landen en regio's.

Kennistransfer naar midden- en kleinbedrijf (Food Connection Point)

Met name De Peel heeft al de nodige ontwikkelingen doorgemaakt om de regio als foodregio op de kaart te zetten en maakt ook deel uit van het netwerk rond Greenport Venlo. Een kans voor de regio is om de kennistransfer die via het Food Connection Point plaats vindt verder uit te rollen en te verbreden richting het midden- en kleinbedrijf. Het gaat daarbij om het toepassen van bestaande kennis.

Food Connection Point

Food Connection Point is een centrale organisatie die acteert als intermediair tussen foodondernemers, overheid, onderwijs en andere branches. Het functioneert vanuit Zuid-Oost Nederland als een trefpunt en een netwerk voor foodondernemers. Als facilitator maakt Food Connection Point zich onmisbaar als het gaat om kennisontwikkeling, onderwijs, arbeidsmarkt, imagoversterking en product- en procesinnovaties. Het kanaliseert, structureert, communiceert en koppelt bovenlokale initiatieven van foodbedrijven aan mogelijkheden en innovaties die overheid, onderwijs, instanties en andere branches bieden. Het coördineert en initieert initiatieven, beoordeelt deze steeds in samenspraak met de achterban (de foodbedrijven), en zet deze uit bij betreffende organisaties.

www.foodconnectionpoint.nl

Productontwikkeling i.s.m. Innovatiecentrum Gezonde Voeding (Greenport)

Ontwikkeling 'medische voeding': In met name Beerze-Reusel en De Peel is de (intensieve) veeteelt én de land- en tuinbouw sterk aanwezig. Een kans die deze regio's op kunnen pakken is om in samenwerking met bijvoorbeeld het Innovatiecentrum Gezonde Voeding (Greenport Venlo) 'medische voeding' te ontwikkelen, voor zowel de veehouderij als de mens. Het idee hierachter is preventie van ziekten.

Ontwikkeling biotechnologische gewassen: In Boven-Dommel zit een aantal innovatieve agrarische ondernemers die kansen zien om in te spelen op de gezondheidstrend. Zij willen biotechnologische gewassen (eieren, graan) ontwikkelen. Hierbij kunnen zij samenwerken met Innovatiecentrum Gezonde Voeding (Greenport Venlo).

Innovatiecentrum Gezonde Voeding

Eén van de projecten binnen Greenport Venlo is het Innovatiecentrum Gezonde Voeding (ICGV), dat productinnovatie in voeding stimuleert. Doel is beter tegemoet te komen aan de enorme vraag van consumenten naar gezonde voeding. Het ICGV is een kennisplatform, dat per land- of tuinbouwgewas in concrete projecten gezondere varianten ontwikkelt. Streven is om steeds meer spin-off te creëren voor de deelnemers.

<http://greenportvenlo.ipublisher.nl>

Ontwikkeling designproducten: Ook op het gebied van Food & Design liggen kansen voor de regio. Ondernemers uit de agrarische, de technologische en de designhoek kunnen met elkaar aan de slag om producten te ontwikkelen die meerwaarde hebben voor de consument.

Ontwikkelen innovatieve landbouwmachines

Beerze-Reusel heeft een sterke agrarische sector en een sterke metaalsector. Voor de regio liggen er kansen om in samenwerking met kennisinstellingen innovatieve landbouwmachines te ontwikkelen en als pilot in gebruik te nemen.

2. Ontwikkelen ruimte voor (hoogwaardige) agrarische sector

Een belangrijk onderwerp op de plattelandsagenda's is het bieden van ruimte voor de agrarische sector. Gezien de perspectieven van de agrarische sector in Nederland, is het het meest kansrijk om ruimte te bieden voor hoogwaardige, innovatieve bedrijven en bij de ontwikkeling van de agrarische gebieden aansluiting te zoeken bij Greenport-ontwikkelingen zoals Klavertje Vier.

Resumé

Food & Technology	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel
Kennis en innovatie	<ul style="list-style-type: none"> • Exporteren landbouwkennis • Ontwikkelen 'medische voeding' i.s.m. Innovatiecentrum Gezonde Voeding • Ontwikkelen innovatieve landbouwmachines (metaalsector) • Ontwikkelen producten op gebied food & design 	<ul style="list-style-type: none"> • Exporteren landbouwkennis • Ontwikkelen biotechnologische gewassen i.s.m. Innovatiecentrum Gezonde Voeding • Ontwikkelen producten op gebied food & design 	<ul style="list-style-type: none"> • Kennistransfer Food Connection Point verbreden naar mkb • Exporteren landbouwkennis • Ontwikkelen 'medische voeding' i.s.m. Innovatiecentrum Gezonde Voeding
Ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • Landbouw-ontwikkelingsgebieden t.b.v. hoogwaardige landbouw 	<ul style="list-style-type: none"> • Landbouw-ontwikkelingsgebieden t.b.v. intensieve veehouderij: innovatief! 	<ul style="list-style-type: none"> • Glastuinbouwgebieden: innovatief insteken

5.6.2 Zorg & Technologie

De zorgsector is, ook in de plattelandsregio's, een groeisector, aangezien de zorgbehoefte snel toeneemt. De toenemende vergrijzing is één van de factoren die hieraan ten grondslag ligt. Technologische ontwikkelingen en toepassingen moeten ervoor zorgen dat de zorg ook in de toekomst toegankelijk en betaalbaar is. Binnen Brainport is de programmalijn Zorg & Technologie nog in ontwikkeling. Het gaat om het ontwikkelen van innovatieve technologische concepten die in de verschillende vormen van zorg (ziekenhuizen, thuiszorg etc.) hun beslag moeten krijgen. Voor de plattelandsregio's liggen er volop kansen om bij deze programmalijn aan te haken. Het is dan ook zaak de ontwikkeling van de programmalijn Zorg & Technologie op de voet te volgen.

1. Innovatieve concepten

In Boven-Dommel kunnen de gemeenten Veldhoven (Maxima Medisch Centrum) en Best (Philips Medical Systems) een belangrijke rol vervullen op het gebied van technologische ontwikkelingen. Ook De Peel (St. Anna Ziekenhuis, Elkerliek Ziekenhuis) zou hierbij aan kunnen haken. Daarnaast liggen er (voor de toekomst) kansen om als pilotregio te fungeren als de technologische innovaties, bijvoorbeeld medische apparatuur voor thuisgebruik en ICT-toepassingen, in de praktijk worden toegepast (Domotica).

In Beerze-Reusel liggen mogelijkheden voor het ontwikkelen en introduceren van 'Groene zorg' (Vitaliteitslab), waarbij de zorgsector, de toeristisch-recreatieve sector én de hightech/ICT-sector gezamenlijk zorgconcepten ontwikkelen en in de praktijk brengen. Vitaliteit is daarbij de basis voor businessvorming.

Resumé

Zorg & Technologie	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Programma Zorg & Technologie volgen 	<ul style="list-style-type: none"> • Programma Zorg & Technologie volgen en bijdrage aan leveren 	<ul style="list-style-type: none"> • Programma Zorg & Technologie volgen
Innovatieve concepten	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe technologische producten als pilot toepassen. • Ontwikkelen concept 'Groene zorg'; koppelen zorg, recreatie en ICT. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen innovatieve technologische concepten (medische en technologische sector; Best & Veldhoven) • Vitaliteitslab, met hightech, agrarische sector, toeristische sector, zorg etc. • Nieuwe concepten als pilot toepassen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pilot Gemert-Bakel: 5 zorginstellingen; kennis en ervaring delen • Nieuwe technologische producten als pilot toepassen.

5.6.3 Duurzame energie

Alarmerende berichten over het broeikaseffect en het uitgeput raken van oliebronnen maken dat investeren in duurzame energie volop in de belangstelling staat. Het is dan ook niet verwonderlijk dat SRE onder de paraplu van Brainport werkt aan het Programma Duurzame Energie (concept-Brainportagenda 2007-2010). Een belangrijke vorm van duurzame energie is bio-energie.

Bio-energie

Bio-energie wordt gewonnen uit biomassa. En biomassa bestaat uit biologisch afbreekbare producten, dat wil zeggen plantaardige en dierlijke producten. Zoals snoeihout, gft-afval en mest. De energie kan gewonnen worden door verbranding, vergassing en vergisting, Dit levert warmte en/of elektriciteit op.
www.duurzame-energie.nl

Ook in de plattelandsregio's is toenemende aandacht voor duurzame energie, dat wordt gezien als kansrijk en noodzakelijk thema. Dat is niet verwonderlijk, gezien de rol die de agrarische sector heeft in de productie van bio-energie. De plattelandsregio's kunnen hierin dan ook een voorhoederol spelen. Benutten van warmte uit kassen of het opwekken van biogas met varkensmest behoort bijvoorbeeld tot de mogelijkheden waarmee de plattelandsregio's zich als innovatieve regio's kunnen profileren. (Agrarische) ondernemers op het platteland kunnen hiermee 'New Businesses' vormen. Er liggen dus voor zowel SRE als de plattelandsregio's kansen om het programma Duurzame Energie samen in te vullen.

1. New Businesses bio-energie

Voor de agrarische- en de hightechsector liggen er uitdagingen om systemen om bio-energie op te wekken te ontwikkelen en toe te passen. Met name voor de agrarische sector (o.a. glastuinbouw in De Peel en intensieve veehouderij in Boven-Dommel) liggen er kansen om new businesses op te zetten en nieuwe (energie)markten aan te boren. Overigens biedt het reeds bestaande instrumentarium van Brainport mogelijkheden voor ondersteuning.

Resumé

Duurzame Energie	Beerze-Reusel	Boven-Dommel	De Peel
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> Volgen van en aanhaken bij programma Duurzame Energie (SRE) 		
New Businesses	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen New Businesses bio-energie 	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen New Businesses bio-energie m.b.v. m.n. mest intensieve veehouderij 	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelen New Businesses bio-energie in glastuinbouw

5.7 Tot slot...

De plattelandsgemeenten zijn onlosmakelijk verbonden met Brainport. Het platteland draagt bij aan het welslagen van de ontwikkeling van toptechnologische regio Eindhoven en ook omgekeerd profiteert de economie van het platteland van de activiteiten die onder de Brainport-paraplu plaatsvinden. Aanknopingspunten zijn er vice versa.

De belangrijkste aanknopingspunten kunnen als volgt worden samengevat:

1. Biedt ruimte voor startende en groeiende (lokale) bedrijven met een Brainport-profiel en zorg voor de benodigde randvoorwaarden zoals ICT-infrastructuur. Maak hierbij gebruik van de kennis en ervaring van Be-Linked.
2. Maak optimaal gebruik van het arbeidspotentieel en zorg voor een goede aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Ontwikkel in dit kader (om)scholingsprogramma's en haak aan bij bestaande Brainportprogramma's (Competentie Ontwikkelingspunt, Technific).
3. Bevorder het ondernemerschap en daarmee de innovatiekracht van het bedrijfsleven. Zet starterprogramma's op en wijs hightech starters op het bestaande Brainport-startersinstrumentarium. Haak aan bij kennistransferprogramma's (United Brains) en bestaande netwerken (Metaalhuis, Newtrition Connection) en onderzoek of de aanpak van Innovatieplan Nuenen kan worden uitgerold over andere gemeenten.
4. Zorg voor een goed woon-leefklimaat, als factor voor het vestigingsklimaat. Heb daarbij speciale aandacht voor voorzieningen voor (internationale) kenniswerkers.
5. Ontwikkel innovatieve concepten binnen de sleutelgebieden Food & Technology en Zorg & Technologie en het onderwerp Duurzame Energie en zorg voor toepassing ervan binnen de regio (pilots). Stimuleer in dit kader kennistransfer naar het mkb (Food Connection Point) en innovatieve productontwikkeling i.s.m. het Innovatiecentrum Gezonde Voeding.

En tot slot: Blijf de aandacht van zowel ondernemers als overheden vestigen op de mogelijkheden die Brainport biedt voor de economie van het platteland. Blijf voortdurend werken aan de Brainporttrots bij ondernemers én overheden en zorg voor continue profilering van de regio als belangrijk onderdeel van dé Brainport.

Ref.: ER/CM/26008000/8974

Bijlagen

Bijlage 1a: Plattelandsagenda gemeenten regio Beerze-Reusel

Thema 1: Ruimte voor bedrijven		Bladel	Eersel	Oirschot	Reusel-De Mierden
Bedrijventerreinen					
	Nieuwe bedrijventerreinen voor lokale kleine, middelgrote en startende bedrijven	x		x	
	Regionaal bedrijventerrein	x	x	x	x
	Regionaal uitgiftebeleid: afstemming uitgifte en herbezetting vrijkomende bedrijfslocaties	x	x	x	x
	Revitalisering en herstructurering	x			x
	Veiligheid bedrijventerreinen	x			
	ICT-infrastructuur		x		x
Ruimte voor starters e.d.					
	Bedrijfsverzamelgebouw/bedrijvenhotel		x		x
	Kernrandzone en VAB-beleid voor economische doeleinden		x	x	x
Ruimte voor de agrarische sector					
	Landbouwontwikkelingsgebied voor intensieve veehouderij	x	x	x	
	Verplaatsing intensieve veehouderij	x	x	x	
	Glastuinbouwdoorgroeigebied			x	
Ruimte voor de toeristisch-recreatieve sector					
	Ontwikkelingsruimte (projectlocatie)				x
Thema 2: Arbeidsmarkt en kennis		Bladel	Eersel	Oirschot	Reusel-De Mierden
	Regionaal arbeidsmarktbeleid (SRE/RPA)		x		
	Geen beleid en projecten	x		x	x

Thema 3: Woon-leefklimaat		Bladel	Eersel	Oirschot	Reusel-De Mierden
Detailhandel en horeca					
	Centrumplan, versterken centrumfunctie	x		x	x
Toerisme en recreatie					
	Versterken toeristische functie: recreatieve poorten, routestructuren, projectlocaties, promotie etc		x	x	x
Wonen					
	Bouwen voor starters		x		
	Huisvesting buitenlandse werknemers				x
Overige voorzieningen					
	Culturele functie		x		
	Multifunctionele voorzieningen			x	
	Zorgvoorzieningen/zorgboerderij				x
Thema 4: Organisatie en samenwerking		Bladel	Eersel	Oirschot	Reusel-De Mierden
	Samenwerking Kempen-gemeenten	x	x	x	x
	Samenwerking België				x
	Ontwikkelbureau projecten				x
Thema 5: Speerpuntsectoren		Bladel	Eersel	Oirschot	Reusel-De Mierden
Verzorgende (autonome) sectoren					
Stuwende (op het stedelijk gebied gerichte) sectoren					
	Inzet op/aandacht voor hightech sector		x		
	Inzet op agribusiness (samenwerking)			x	x
	Geen beleid en projecten	x			

Toerisme en recreatie									
Versterken toeristische functie: recreatieve poorten, routestructuren, projectlocaties, promotie etc	x		x	x	x	x	x		x
Wonen									
Bouwen voor starters	x		x		x	x			x
Versterken woonfunctie			x	x				x	
Overige voorzieningen									
Uitbouwen voorzieningenniveau		x	x				x		

Thema 4: Organisatie en samenwerking	Bergeijk	Best (Meijerij)	Cranendonck	Geldrop-Mierlo	Heeze-Leende	Son en Breugel (Meijerij)	Valkenswaard	Veldhoven	Waalre
Samenwerking Kempen-gemeenten	x								
Samenwerking Land van Weert en Cranendonck			x						
Relatie gemeente - bedrijfsleven	x	x		x	x	x		x	x
Organisatiegraad bedrijfsleven		x						x	
Bedrijfscontactfunctionaris/ één-loket	x	x				x	x	x	
Samenwerking sectoren onderling					x				

Thema 5: Speerpuntsectoren	Bergeijk	Best (Meijerij)	Cranendonck	Geldrop-Mierlo	Heeze-Leende	Son en Breugel (Meijerij)	Valkenswaard	Veldhoven	Waalre
Verzorgende (autonome) sectoren									
Opstellen toeristisch beleidsplan	x				x		x	x	
Opstellen detailhandelsstructuurvisie								x	
Stuwende (op het stedelijk gebied gerichte) sectoren									
Inzet op/aandacht voor/clustering van hightech sector en hoogwaardige maakindustrie		x			x		x	X!!!	x
Inzet op agribusiness (samenwerking, technologische ontwikkelingen)	X (verbrede landbouw)				x		x		X (verbrede landbouw)
Inzet op keten zinkproductie, gelieerd aan metaalproducten gebruik maken van grond-, hulp-, of reststoffen of energiestromen zinkfabriek			x						
Geen beleid en projecten				x		x			

Bijlage 1c: Plattelandsagenda gemeenten regio De Peel

Thema 1: Ruimte voor bedrijven	Asten	Deurne	Gemert-Bakel	Laarbeek	Nuenen	Someren
Bedrijventerreinen						
Nieuwe bedrijventerreinen voor lokale kleine, middelgrote en startende bedrijven				x	x	
Bovenlokaal bedrijventerrein				x		
Regionaal bedrijventerrein					x	
Regionale samenwerking ontwikkeling bedrijventerreinen				x	x	
Revitalisering en herstructurering		x	x		x	
Parkmanagement		x	x	x	x	
Veiligheid bedrijventerreinen					x	
ICT-infrastructuur				x		
Intensief/zorgvuldig ruimtegebruik/zonering	x			x		x
Bedrijfsverplaatsingen		x			x	
Brainportprofiel bedrijventerrein						
Ontwikkelen thematisch bedrijventerrein		X (paardencluster)				
Ruimte voor starters en kleinschalige bedrijven						
Bedrijfsverzamelgebouw/bedrijvenhotel	x	x	x	x		
Kernrandzone en VAB-beleid voor economische doeleinden	x					x
Ruimte voor de agrarische sector						
Landbouwontwikkelingsgebied algemeen		x		x		
Verplaatsing intensieve veehouderij			x			
Glastuinbouw, bijvoorbeeld doorgroeigebied	x	x		x		x

Ruimte voor de toeristisch-recreatieve sector						
Ontwikkelingsruimte		x				

Thema 2: Arbeidsmarkt en kennis/innovatie	Asten	Deurne	Gemert-Bakel	Laarbeek	Nuenen	Someren
Aansluiting/afstemming vraag-aanbod			x	x		
Relatie onderwijs-bedrijfsleven	x	x	x	x		x
Opleidingenstelsel Brainport/foodtechnology	x					x
Kennisuitwisseling foodregio Helmond en Greenport	x					x
Innovatie en hoogwaardige productie agrarische sector		x				
Innovatieproject					x	
Ketensamenwerking			x			
Geen beleid en projecten						

Thema 3: Woon-leefklimaat	Asten	Deurne	Gemert-Bakel	Laarbeek	Nuenen	Someren
Detailhandel en horeca						
Centrumplan, versterken centrumfunctie	x	x	x		x	x
Versterken winkel- en horecastructuur			x	x		
Toerisme en recreatie						
Versterken toeristische functie: recreatieve poorten, routestructuren, projectlocaties, promotie etc	x	x	x	x	x	x

Wonen						
Bouwen voor starters	x	x	x	x		x
Versterken woonfunctie				x		
Huisvestiging (tijdelijke) buitenlandse werknemers		x				
Overige voorzieningen						
Behouden voorzieningenniveau			x	x		

Thema 4: Organisatie en samenwerking	Asten	Deurne	Gemert-Bakel	Laarbeek	Nuenen	Someren
Samenwerking Peel-gemeenten		x				
Samenwerking DAS-gemeenten	x	x				x
Relatie gemeente - bedrijfsleven	x	x				x
Organisatiegraad bedrijfsleven			x			
Bedrijfscontactfunctionaris/ bedrijvenloket	x	x		x		x
Vereenvoudiging regelgeving/vergunningen					x	
Startersplatform			x			

Thema 5: Speerpuntsectoren	Asten	Deurne	Gemert-Bakel	Laarbeek	Nuenen	Somerens
Verzorgende (autonome) sectoren						
Zorgsector	x			x		x
Toeristische sector	x					x
Stuwende (op het stedelijk gebied gerichte) sectoren						
Inzet op/aandacht voor/clustering van hightech sector en hoogwaardige maakindustrie	x					x
Inzet op agribusiness (samenwerking, technologische ontwikkelingen)	x	x				x
Agribusiness: paardencluster		x				
Geen beleid en projecten			x		x	

Bijlage 2: Agenda Brainport

Domeinen/sleutelfactoren	Thema's/initiatieven
People	
<i>Ondernemerschap</i>	Brabant Entrepreneurial School
	Stimuleringsprogramma Ondernemerschap: ondernemer voor de klas, ondernemersboegbeelden
	Coaching ondernemers en verbeteren toegang tot investeerders: Virtueel entrepreneurship centre
<i>Arbeidsmarkt</i>	<p>Toptech (kennisindustrie) instrumentarium:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitor, • sociaal arrangement, • imago actie 'werken in de kennisindustrie', • testbed
	<p>Bevordering doorstroming/ carrièreontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • COP: competentie ontwikkelpunt gericht op het behalen in duaal stelsel van een regulier diploma op basis van verworven competenties • ROC's programma's gericht op doorstroming
	Inzet inactieven op de arbeidsmarkt: Werkgelegenheids-programma kennisindustrie
<i>Opleidingen</i>	Herstructurering beroepsonderwijs, verticale integratie leren en werken passend bij regioprofiel
	<p>Opleidingsportfolio kennisindustrie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concentratie en completering van de opleidingsketen (op alle niveaus) aansluitend bij economische speerpunten bijv automotive • Opleidingen voor nieuwe beroepen op het snijvlak van technologie en maatschappelijke domeinen in de gehele keten (mbo/hbo/wo, bv telemedicine, telehospital) • Uitbreiding Brabant Medical School met hbo en mbo • Integratie commercie in technische opleidingen
	Internationale school (campus): Campus voor internationaal basis en voortgezet onderwijs, competitief op Europees niveau
<i>Brainport trots</i>	Impulsprogramma om Brainportmetaliteit te ontwikkelen (bv brainportambassadeurs)
Technology	
<i>Centres of excellence</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Holstcentre IMEC-TNO met launching costumer Philips • Moleculair Medicine Institute, samenwerking met Bio-Connection Oss • Doorontwikkeling Dutch Polymer Institute • Embedded Systems Institute • Innovation Centres: Automotive, Dutch Manufacturing Institute, Design, IT Lifestyle en Welbeing

<i>Kennistransfer</i>	Cluster United Brains
	Programma HBO Kennistransfer
	Kennisnetwerken: Metaalhuis, Sports & Technology, Design Connection, Newtrition Connection, Be-Linked (ICT), Embedded House
	Programma's op snijvlak technologie-maatsch. Domeinen: programma's Zorg en technologie. Veiligheid en techn, Mobiliteit en techn, Art en techn.
<i>Programma's sleutelgebieden 2006-2013</i>	Programma Design & Tecnology: o.a. herontw. Natlab Strijp S, Cacaofabriek Helmond, incubatorprogramma, design House, design Connection Eindhoven Region, Design & Technology clusterprojecten
	Programma Food & Technology, verbinding Brainport-Greenport, o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • Newtrotion connection (food experience) • Groene campus Helmond (educatie, bedrijven food, leisure) • Floriade als carrier
Business	
<i>Start-ups</i>	Startersfinanciering: <ul style="list-style-type: none"> • Stimulus Venture Capital Fund • SKE • SBIC • Investor's platforms ELAt • Uitwisseling starters international ELAt
	Supportprogramma's start-ups (coaching, pre-seed capital, begeleiding, huisvesting): <ul style="list-style-type: none"> • Incubator 3+ • Design Incubator • TU/e innovation lab • TTPZ • Incubator Food & Technology • Incubator Lifetech
<i>Acquisitie</i>	High Tech Campus Eindhoven: marketing en acquisitie vestigingen die passen in het toptechnologieprofiel van de HTC en de region Eindhoven
	Programma acquisitie toptechvestigingen volgens Brainport-profiel (sleutelgebieden/maatschappelijke domeinen)
	Programma bedrijfshuisvesting Brainport
<i>Clustering</i>	Ontwikkeling clusterprogramma's en bevordering clustering op basis van sleutelgebieden/maatschappelijke domeinen
<i>Voorlichting/communicatie</i>	Mobiele Helpdesk voor ondernemers (drempelverlaging instrumentarium, bijv. EU (FP7), sleutelgebieden Senter/Novem)
<i>Business Development</i>	Business & Technology communities: <ul style="list-style-type: none"> • DSP Valley • Eindhoven Inc. (onderdeel van ELAt) • Zet Business & Technology communities op die aansluiten bij sleutelgebieden, zoals Lifetech

Basics	
<i>Internationaal</i>	International community: ontwikkeling international community (waarvan internationale school deel uitmaakt)
	Europese programma's: Participatie in Europese (netwerk) programma's, ELAt programma
	Regions of Knowledge
<i>Bereikbaarheid</i>	Aansluiting HTC op de A2/A67
	Vernieuwing aansluitingen kenninsas A2 (Eindhoven Airport en Westcorridor)
	Internationale bereikbaarheid OV (HST-connect)/upgrading stationsomgeving
	Technologiespoor – Beter Bereikbaar Zuidoost-Brabant / Dynamisch verkeersmanagement
	Verkeersruit Eindhoven
	Eindhoven Airport
	Hoofdwegenstructuur Helmond
	Stationsomgeving Helmond
<i>Kwaliteit stedelijk milieu</i>	Strijp S/Westcorridor
	Ontwikkeling Suyskade en Brandevoort (Helmond)
<i>Bedrijfslocaties</i>	HTC: met specifieke vestigingsmogelijkheden voor High Tech start-ups en doorgroeiërs
	Flight Forum
	BZOB Zuid, Helmond
	Brandevoort Businesspark, Helmond
	Revitalisering bedrijventerreinen o.a. in Eindhoven en Helmond
	Kempisch bedrijventerrein
<i>ICT</i>	ICT route 2010: programma ter stimulering
	Be-linked kenniscentrum
	ICT/breedband (infrastructuur, diensten, kennis)
<i>Quality of Life</i>	Het Groene Woud
	Het nieuwe Woud
	Ontwikkeling, behoud en positionering cultuur-historische elementen in verblijfs- en vestigingsklimaat
<i>Samenwerking Triple Helix Europees</i>	Uitvoering Brainport Navigator
	ELAt
	International Design & Community Chain
	Regions of Knowledge

Bijlage 3: Aanknopingspunten vanuit Brainportagenda voor het platteland

De items die met **NIEUW** worden aangemerkt zijn opgenomen in het Brainport Jaarplan 2007 van de Stichting Brainport. Deze maken geen deel uit van de analyse in hoofdstuk 5 van dit rapport.

Domeinen/sleutelfactoren	Thema's/initiatieven	Aanknopingspunt voor platteland
People		
Ondernemerschap	Stimuleringsprogramma Ondernemerschap: ondernemer voor de klas, ondernemersboegbeelden (te ontwikkelen)	Stimulering ondernemerschap, lokale ondernemersboegbeelden als ambassadeurs
	Coaching ondernemers en verbeteren toegang tot investeerders: Virtueel entrepreneurship centre (loopt vanuit ELAt)	Verbeteren kwaliteit ondernemerschap
	NIEUW : Stimuleringsproject etnisch ondernemerschap (Eindhoven module in koepelprogramma)	Verbeteren kwaliteit etnisch ondernemerschap, daar waar aan de orde
<i>Arbeidsmarkt</i>	Bevordering doorstroming/ carrièreontwikkeling (operationeel): <ul style="list-style-type: none"> • COP: competentie ontwikkelpunt gericht op het behalen in duaal stelsel van een regulier diploma op basis van verworven competenties • ROC's programma's gericht op doorstroming • NIEUW: Strategisch programma arbeidsmarkt ZO-Brabant/Eindhoven onderkant en middensegment (ontwikkelingsfase) • NIEUW: Project Leren en werken (4 jaar) • NIEUW: Behoud vakmanschap • NIEUW: Nieuwe arrangementen onderkant • 	<ul style="list-style-type: none"> • Het bestaan van de projecten en mogelijkheden onder de aandacht van het bedrijfsleven brengen. • Bij/omscholingsvraag van arbeidskrachten in het bedrijfsleven in de plattelandsgemeenten inventariseren en deze (waar relevant) deel laten nemen aan COP en programma's ROC's.
	Inzet inactieven op de arbeidsmarkt: <ul style="list-style-type: none"> • Werkgelegenheids-programma kennisindustrie (nog te ontwikkelen), • NIEUW: Ketenaanpak jeugdwerkloosheid (haalbaarheidsfase) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisintensieve sectoren op platteland participeren om via het programma arbeidskrachten te krijgen • Inactieven in de plattelandsgemeenten deelnemen aan het programma om naar een baan in de kennisindustrie toe te leiden

<i>Opleidingen</i>	Herstructurering beroepsonderwijs, verticale integratie leren en werken passend bij regioprofiel (in ontwikkeling)	Waar relevant instellingen beroepsonderwijs op platteland laten aanhaken bij initiatief
	<p>Opleidingsportfolio kennisindustrie (in ontwikkeling):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concentratie en completering van de opleidingsketen (op alle niveaus) aansluitend bij economische speerpunten bijv automotieve (WO), design (MBO) • Opleidingen voor nieuwe beroepen op het snijvlak van technologie en maatschappelijke domeinen in de gehele keten (mbo/hbo/wo, bv telemedicine, telehospital) • Uitbreiding Brabant Medical School met hbo en mbo • Integratie commercie in technische opleidingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanhaken bij ontwikkelingen in het onderwijs, zowel vanuit de onderwijsinstellingen als het bedrijfsleven in het landelijk gebied. • Connectie met design en voor aantal gemeenten connectie met het zorgthema biedt kansen
	<p>NIEUW: Programma Life time learning (ontwikkelingsfase)</p> <p>NIEUW: Opleiden loont!</p>	Het bestaan van de projecten en mogelijkheden onder de aandacht van het bedrijfsleven brengen.
<i>Brainport trots</i>	Impulsprogr. om Brainportmetaliteit te ontwikkelen (bv brainportambassadeurs) (te ontwikkelen)	I.s.m. Eindhoven en Helmond profilerings- en communicatie-instrumenten ontwikkelen
Technology		
<i>Kennistransfer</i>	Programma HBO Kennistransfer	Vooraf het deel 'instrumentarium' is interessant (en reeds operationeel). Het gaat dan om bijv. om kennisvouchers die technologie/toepassings specifiek zijn
	Kennisnetwerken: Metaalhuis, Sports & Technology, Design Connection, Newtrition Connection, Be-Linked (ICT), Embedded House	<ul style="list-style-type: none"> • Programma's onder de aandacht van relevante doelgroepen in het bedrijfsleven in het landelijk gebied brengen. Bedrijvigheid in het landelijk gebied rondom metaal, sport(recreatie), design, food en ICT stimuleren om deel te nemen in de kennisnetwerken
	Programma's op snijvlak technologie-maatsch. domeinen: programma's Zorg en technologie. Veiligheid en techn, Mobiliteit en techn, Art en techn. (in ontwikkeling of nog in verkenningsfase)	<ul style="list-style-type: none"> • Programma's onder de aandacht van relevante doelgroepen in het bedrijfsleven in het landelijk gebied brengen • Inventariseren waar concrete aanknopingspunten naar de programma's bestaan

	NIEUW: Programma Kennistransfer naar MKB	Programma's onder de aandacht brengen van relevante doelgroepen (mkb) in het bedrijfsleven in het landelijk gebied.
	NIEUW: Programma Duurzame Energie	Programma's onder de aandacht brengen van relevante doelgroepen in het bedrijfsleven in het landelijk gebied (o.a. agrarische sector en technologische bedrijven).
	NIEUW: Highmed	Programma's onder de aandacht van relevante doelgroepen in het bedrijfsleven in het landelijk gebied brengen.
<i>Programma's sleutelgebieden 2006-2013</i>	Programma Design & Tecnology: o.a. herontw. Natlab Strijp S, Cacaofabriek Helmond, incubatorprogramma, design House, design Connection Eindhoven Region, Design & Technology clusterprojecten (in ontwikkeling)	<ul style="list-style-type: none"> • Programma onder de aandacht van relevante doelgroepen in het bedrijfsleven in het landelijk gebied brengen • Inventariseren waar concrete aanknopingspunten naar het programma bestaan
	Programma Food & Technology, verbinding Brainport-Greenport, o.a. (in ontwikkeling): <ul style="list-style-type: none"> • Newtrotion connection (food experience) • Groene campus Helmond (educatie, bedrijven food, leisure) • Floriade als carrier 	<ul style="list-style-type: none"> • Programma onder de aandacht van relevante doelgroepen in het bedrijfsleven in het landelijk gebied brengen • Link leggen vanuit agribusiness naar het programma • Inventariseren waar concrete aanknopingspunten naar het programma bestaan
Business		
Start-ups	Supportprogramma's start-ups (coaching, pre-seed capital, begeleiding, huisvesting (veelal operationeel)): <ul style="list-style-type: none"> • Incubator 3+ • Design Incubator • TU/e innovation lab • TTPZ • Incubator Food & Technology (in verkenning) • Incubator Lifetech (in verkenning) • NIEUW: Programma Brainport Business Start & Growth 	<ul style="list-style-type: none"> • Waar relevant (groepen) starters wijzen op voordelen deelname aan beschikbare supportprogramma's • Aanknopingspunten vanuit projecten rondom startershuisvesting in landelijk gebied naar supportprogramma's
<i>Acquisitie</i>	Programma bedrijfshuisvesting Brainport (in ontwikkeling)	Huisvesting van nieuwe bedrijvigheid in het landelijk gebied
<i>Clustering</i>	Ontwikkeling clusterprogramma's en bevordering clustering op basis van sleutelgebieden/maatschappelijke domeinen	Kansrijke clusters platteland aan laten haken bij te ontwikkelen initiatieven vanuit Brainport

<i>Business Development</i>	NIEUW: Strategische allianties MKB	Programma onder de aandacht van relevante doelgroepen in het bedrijfsleven in het landelijk gebied brengen en bedrijven
Basics		
<i>Bedrijfslocaties</i>	Revitalisering bedrijventerreinen o.a. in Eindhoven en Helmond (in ontwikkeling)	<ul style="list-style-type: none"> • Aanhaken bij projecten/initiatieven Brainport en onderzoek op welke wijze lopende projecten bij plattelandsgemeenten ingebracht kunnen worden in Brainport • Gemeenten leren van elkaar
<i>ICT</i>	ICT route 2010: programma ter stimulering (in besluitvorming)	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten die initiatieven/projecten aan het ontwikkelen zijn of reeds hebben lopen deze laten aanhaken bij de ICT Route • Gemeenten die nog niet met onderwerp bezig zijn wijzen op mogelijkheden van het programma
	ICT/breedband (infrastructuur, diensten, kennis)	Kansen voor plattelandsgemeenten?
<i>Quality of Life</i>	Het Groene Woud / Het nieuwe Woud NIEUW: Vrijtijdsvoorzieningen Genneperparken	Aansluiting vanuit toeristisch-recreatieve activiteiten en initiatieven in landelijk gebied
	Ontwikkeling, behoud en positionering cultuur-historische elementen in verblijfs- en vestigingsklimaat	Aansluiting vanuit toeristisch-recreatieve activiteiten en initiatieven in landelijk gebied
	NIEUW: Programma Cultuur in Brainport	Met culturele projecten (en waar mogelijk toeristisch-recreatieve projecten) aansluiting zoeken bij dit programma

Bijlage 4: Plattelandsagenda's en Brainport, Greenport en Pieken

Aanknopingspunten Beerze Reusel

Thema Ruimte voor bedrijven	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Ontwikkeling Kempisch Bedrijvenpark (regionaal bedrijventerrein)	<p>Kempisch Bedrijvenpark is reeds opgenomen in de Brainportagenda (Basics; bedrijfslocaties)</p> <p>Brainport <i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Acquisitie: Versterken bedrijvigheids- en technologiecombinaties passend in het Brainportprofiel <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Adequaar aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Vestigingsmogelijkheden startende en andere kleinschalige ondernemers (o.a. bedrijfsverzamelgebouwen, VABs)	<p>De plattelandsgemeenten als broedplaats voor startende bedrijven, ter bevordering van de dynamiek. Door de verschillende initiatieven te koppelen kan meerwaarde worden verkregen.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ondernemerschap: Bijdrage aan bevorderen ondernemerschapsmentaliteit door realisatie van huisvesting voor starters. <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Revitalisering en herstructurering	<p>Aanhaken bij projecten/initiatieven Brainport en onderzoeken op welke wijze lopende projecten ingebracht kunnen worden in Brainport.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Revitalisering van bedrijventerreinen (voor zover nog aan de orde in deze regio)
Parkmanagement	<p>Met het SRE-project over parkmanagement aanhaken bij Brainport.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie

ICT-infrastructuur	<p>Aanhaken bij projecten/initiatieven Brainport en onderzoeken op welke wijze lopende projecten ingebracht kunnen worden in Brainport.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ICT: Be-Linked; Stimuleringsprogramma ICT-route 2010
Landbouwontwikkelingsgebieden voor intensieve veehouderij	<p>Fysieke concentratie en clustering kan een impuls geven aan innovatieve concepten op het gebied van food & technology</p> <p>Zie 'Speerpuntsectoren', 'Agribusinesscomplex'</p>
Glastuinbouwdoorgroeigebieden	<p>Fysieke concentratie en clustering kan een impuls geven aan innovatieve concepten op het gebied van food & technology</p> <p>Zie 'Speerpuntsectoren', 'Agribusinesscomplex'</p>
Ruimte voor toeristische ontwikkelingen (projectlocatie, recreatieve poort, ruimte voor (kleinschalige) dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen etc)	<p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat; ontwikkeling, behoud en positionering van cultuurhistorische elementen in het verblijfs-en vestigingsklimaat

Thema Arbeidsmarkt, kennis/innovatie	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Alhoewel in de regio vooralsnog weinig activiteiten op het gebied van arbeidsmarkt en kennis/innovatie zijn (alleen het KOP is actief), zijn er in potentie legio aanknopingspunten met de Brainportagenda	
(Om)scholingsprogramma's	<p>Opzetten (om)scholingsprogramma's t.b.v. metaal/metalectro en aanhaken bij bestaande scholingsprogramma's. Projecten KOP inbedden in deze programma's.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: Bevordering doorstroming en carrièreontwikkeling (programma's Competentie Ontwikkelpunt en Technific)

Stimuleren startende ondernemers	<p>In de Brainportagenda zijn verschillende supportprogramma's voor starters opgenomen, waarnaar startende ondernemers kunnen worden doorverwezen. Zie ook thema Ruimte voor ondernemen; startershuisvesting.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ondernemerschap: Bevorderen ondernemersmentaliteit, bijvoorbeeld ondernemer voor de klas en coaching ondernemers, huisvesting voor starters <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Start-ups: Programma Business Start & Growth en Incubator 3+ <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Verbeteren aansluiting vraag en aanbod op de arbeidsmarkt	<p>In de Brainportagenda zijn verschillende programma's gericht op de aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De regio kan onderzoeken hoe zij hierbij, bijvoorbeeld met projecten van het KOP, kan aanhaken.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: Verbetering match vraag en aanbod, bijvoorbeeld werkgelegenheidsprogramma's (o.a. stages bij bedrijfsleven, arbeidsmakelaars, leerlijnen)
Innovatiekracht mkb	<p>In Beerze Reusel zijn veel ambachtelijke bedrijven, vaak leveranciers van OEM'ers, die in kunnen spelen op één of meer sleutelgebieden binnen Brainport.</p> <p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Sleutelgebieden: o.a. Design & Technology, Food & Technology, Zorg & Technology Centres of Excellence: stimuleren innovatie op snijvlak technologiegebieden en toepassingsvelden, bijvoorbeeld door het versterken van (product- en procesgerichte) samenwerking bedrijfsleven Kennistransfer: door kenniscirculatie bevorderen van innovatie bij mkb bijvoorbeeld door het ontsluiten van kennis voor het mkb, versterken relatie kennisinstellingen.

<p>Innovatiekracht agrarische sector (intensieve veehouderij, land- en tuinbouw)</p>	<p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Food & Technology (Newtrition), waar aanknopingspunten liggen voor de agrarische sector <p>Greenport</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbinding Brainport-Greenport • Waarde creëren: nieuwe businessconcepten, PMCs. Kansen in verbinding agrofood met gezondheid en beleving. • Leren leren: aanhaken bij netwerken, gebruik maken van transferpunten
<p>Netwerken</p>	<p>Aanhaken bij bestaande netwerken (Metaalhuis), dan wel opzetten van nieuwe netwerken (m.b.v. aanpak Metaalhuis). Opzetten database van, voor, door ondernemers</p> <p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennistransfer: aanhaken bij kennisnetwerken

Thema Woon-leefklimaat	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
<p>Aantrekkelijke dorpscentra; belangrijke basisvoorwaarde voor een attractief woon-leefklimaat. Werk samen in versterken centrumfunctie en leer van elkaar. Zorg bovendien voor onderscheidend vermogen.</p>	<p>Aantrekkelijke dorpscentra (met cultuurhistorische elementen) zijn belangrijk voor het algehele vestigingsklimaat.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat. Project: Ontwikkeling, behoud en positionering cultuurhistorisch elementen in verblijfs- en vestigingsklimaat
<p>Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen (routenetwerken, recreatieve poorten etc)</p>	<p>Toeristisch-recreatieve voorzieningen als bijdrage aan het algehele vestigingsklimaat</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat

Wonen in een aantrekkelijke, groene omgeving, met aparte aandacht voor (jonge) starters. Behoud voorziening kleine kernen, bouwen voor starters en senioren in woonzorgzones met bijborende dienstencentra, mfa.	Aantrekkelijke woonomgeving voor (potentiële) kenniswerkers en ander benodigd personeel. Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat
--	--

Thema Organisatie en samenwerking	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Samenwerking Kempische gemeenten	Nauwe samenwerking van de gemeenten op sociaal-economisch terrein kan leiden tot een sterkere bijdrage van de regio Beerze Reusel aan de doelstellingen van Brainport/Greenport: als regio sta je sterker dan als individuele gemeente.
Samenwerking met België	Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> Internationaal: versterken internationale netwerken en positionering in Europees perspectief

Thema Speerpuntsectoren	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Alhoewel in de regio voornamelijk geen activiteiten op het gebied van speerpuntsectoren zijn, zijn er in potentie legio aanknopingspunten waarmee de regio de Brainport/Greenportfunctie kan versterken.	
Agribusinesscomplex/ Food & Technology	Beerze Reusel heeft potenties om de agribusiness op een hoger plan te tillen hiermee aan te haken bij Brainport en Greenport. Brainport <i>Business</i> <ul style="list-style-type: none"> Clustering: inzetten op kansrijke clusters in agribusiness en aanhaken bij Brainportprogramma's <i>Technology</i> <ul style="list-style-type: none"> Centres of Excellence: stimuleren innovatie op snijvlak technologiegebieden en toepassingsvelden, bijvoorbeeld door het versterken van (product- en procesgerichte) samenwerking tussen bedrijven binnen agrarische ketens en clusters Kennistransfer: hoogwaardige agribusiness bedrijven stimuleren aan te haken bij kennisnetwerk Newtrition Connection

	<ul style="list-style-type: none"> • Programma's sleutelgebieden, m.n. m.b.t. Food & Technology (Newtrition), verbinding Brainport-Greenport <p>Greenport</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbinding Brainport-Greenport • Waarde creëren: nieuwe businessconcepten, PMCs. Kansen in verbinding agrofood met gezondheid en beleving. Aanhaken bij Innovatieplatform Gezonde Voeding t.b.v. ontwikkelen 'medische voeding' • Leren leren: aanhaken bij netwerken, gebruik maken van transferpunten
Hoogwaardige maakindustrie (mechatronica, metaal, machines en apparaten) en hightechbedrijven	<p>Brainport</p> <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Start-ups: Supportprogramma's start-ups (coaching, pre-seed capital, begeleiding etc.), zoals design incubator en incubator food & technology • Clustering: Clusterprogramma's sleutelgebieden/ maatschappelijke domeinen <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennistransfer: bedrijven rondom metaal, sport, design en ICT stimuleren aan te haken bij kennisnetwerken zoals Metaalhuis, Be-linked en Design Connection <p>Pieken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hightech systemen & materialen? Enabling/material technology? Food processing & handling? • Food & nutrition? Enabling technology? Functional foods?
Zorg & Technologie	<p>Brainport</p> <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennistransfer: aanhaken bij Programma Zorg & Technologie, toepassen nieuwe technologische producten, ontwikkelen concept 'Groene Zorg'.

Aanknopingspunten Boven-Dommel

Thema Ruimte voor bedrijven	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Ontwikkeling Kempisch Bedrijvenpark (regionaal bedrijventerrein) en DIC	<p>Kempisch Bedrijvenpark is reeds opgenomen op de Brainportagenda (Basics; bedrijfslocaties). DIC kan wellicht ook worden opgenomen op de Brainportagenda.</p> <p>Brainport <i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acquisitie: Versterken bedrijvigheids- en technologiecombinaties passend in het Brainportprofiel <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfslocaties: Adequaar aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Vestigingsmogelijkheden startende en andere kleinschalige ondernemers (o.a. bedrijfsverzamelgebouwen, VABs)	<p>De plattelandsgemeenten als broedplaats voor startende bedrijven, ter bevordering van de dynamiek. Door de verschillende initiatieven te koppelen kan meerwaarde worden verkregen.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondernemerschap: Bijdrage aan bevorderen ondernemerschapsmentaliteit door realisatie van huisvesting voor starters. <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Revitalisering en herstructurering	<p>Aanhaken bij projecten/initiatieven Brainport en onderzoeken op welke wijze lopende projecten ingebracht kunnen worden in Brainport.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfslocaties: Revitalisering van bedrijventerreinen
ICT-infrastructuur	<p>Aanhaken bij projecten/initiatieven Brainport en onderzoeken op welke wijze lopende projecten ingebracht kunnen worden in Brainport.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ICT: Be-Linked; Stimuleringsprogramma ICT-route 2010
Landbouwontwikkelingsgebieden voor intensieve veehouderij	<p>Fysieke concentratie en clustering kan een impuls geven aan innovatieve concepten op het gebied van food & technology Zie 'Speerpuntsectoren', 'Agribusinesscomplex'</p>

Ruimte voor toeristische ontwikkelingen (projectlocatie, recreatieve poort, ruimte voor (kleinschalige) dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen etc)	<p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat; ontwikkeling, behoud en positionering van cultuurhistorische elementen in het verblijfs- en vestigingsklimaat
Thema Arbeidsmarkt, kennis/innovatie	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
(Om)scholingsprogramma's	<p>Opzetten (om)scholingsprogramma's t.b.v. metaal/metalectro en aanhaken bij bestaande scholingsprogramma's.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: Bevordering doorstroming en carrièreontwikkeling (programma's Competentie Ontwikkelpunt en Technific)
Stimuleren startende ondernemers	<p>In de Brainportagenda zijn verschillende supportprogramma's voor starters opgenomen, waarnaar startende ondernemers kunnen worden doorverwezen. Zie ook thema Ruimte voor ondernemen; startershuisvesting.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ondernemerschap: Bevorderen ondernemersmentaliteit, bijvoorbeeld ondernemer voor de klas en coaching ondernemers, huisvesting voor starters <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Start-ups: Programma Business Start & Growth en Incubator 3+ <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Verbeteren aansluiting vraag en aanbod op de arbeidsmarkt	<p>In de Brainportagenda zijn verschillende programma's gericht op de aansluiting vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De regio kan onderzoeken hoe zijn hierbij kan aanhaken.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: Verbetering match vraag en aanbod, bijvoorbeeld werkgelegenheidsprogramma's (o.a. stages bij bedrijfsleven, arbeidsmakelaars, leerlijnen)

Innovatiekracht mkb	<p>In Boven-Dommel zijn, naast enkele grote spelers, veel ambachtelijke bedrijven die in kunnen spelen op één of meer sleutelgebieden binnen Brainport.</p> <p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sleutelgebieden: o.a. Design & Technology, Food & Technology, Zorg & Technology • Centres of Excellence: stimuleren innovatie op snijvlak technologiegebieden en toepassingsvelden, bijvoorbeeld door het versterken van (product- en procesgerichte) samenwerking bedrijfsleven • Kennistransfer: door kenniscirculatie bevorderen van innovatie bij mkb bijvoorbeeld door het ontsluiten van kennis voor het mkb, versterken relatie kennisinstellingen.
Innovatiekracht agrarische sector (intensieve veehouderij, land- en tuinbouw)	<p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Food & Technology (Newtrition), waar aanknopingspunten liggen voor de agrarische sector
Netwerken	<p>Aanhaken bij bestaande netwerken (Metaalhuis), dan wel opzetten van nieuwe netwerken (m.b.v. aanpak Metaalhuis). Opzetten database van, voor, door ondernemers</p> <p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennistransfer: aanhaken bij kennisnetwerken

Thema Woon-leefklimaat	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
<p>Aantrekkelijke dorpscentra; belangrijke basisvoorwaarde voor een attractief woon-leefklimaat. Werk samen in versterken centrumfunctie en leer van elkaar. Zorg bovendien voor onderscheidend vermogen.</p>	<p>Aantrekkelijke dorpscentra (met cultuurhistorische elementen) zijn belangrijk voor het algehele vestigingsklimaat.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat. Project: Ontwikkeling, behoud en positionering cultuurhistorisch elementen in verblijfs- en vestigingsklimaat. Exploitatie cultuurhistorisch erfgoed.
<p>Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen (routenetwerken, recreatieve poorten etc)</p>	<p>Toeristisch-recreatieve voorzieningen als bijdrage aan het algehele vestigingsklimaat. Ook: ontwikkelen hoogwaardige vergaderfaciliteiten in het groen.</p>

	<p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat
Wonen in een aantrekkelijke, groene omgeving, met aparte aandacht voor (jonge) starters	<p>Aantrekkelijke woonomgeving voor (potentiële) kenniswerkers en ander benodigd personeel</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat
Bereikbaarheid	<p>Pilot: hoogwaardige, innovatief openbaar vervoer</p> <p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kennistransfer: aanhaken bij programma Mobiliteit en Techniek

Thema Organisatie en samenwerking	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Samenwerking gemeenten	Nauwe samenwerking van de gemeenten op sociaal-economisch terrein kan leiden tot een sterkere bijdrage van de regio Boven-Dommel aan de doelstellingen van Brainport/Greenport: als regio sta je sterker dan als individuele gemeente.

Thema Speerpuntsectoren	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Agribusinesscomplex/ Food & Technology	<p>Boven-Dommel heeft potenties om de agribusiness op een hoger plan te tillen hiermee aan te haken bij Brainport en Greenport.</p> <p>Brainport <i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Clustering: inzetten op kansrijke clusters in agribusiness en aanhaken bij Brainportprogramma's <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Centres of Excellence: stimuleren innovatie op snijvlak technologiegebieden en toepassingsvelden, bijvoorbeeld door het versterken van (product- en procesgerichte) samenwerking tussen bedrijven binnen agrarische ketens en clusters Kennistransfer: hoogwaardige agribusiness bedrijven stimuleren aan te haken bij kennisnetwerk Newtrition Connection Programma's sleutelgebieden, m.n. m.b.t. Food & Technology (Newtrition), verbinding Brainport-Greenport

	<p>Greenport</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbinding Brainport-Greenport • Waarde creëren: nieuwe businessconcepten, PMCs. Kansen in verbinding agrofood met gezondheid en beleving. Aanhaken bij Innovatieplatform Gezonde Voeding t.b.v. ontwikkelen 'biotechnologische gewassen' • Leren leren: aanhaken bij netwerken, gebruik maken van transferpunten
<p>Hoogwaardige maakindustrie (mechatronica, metaal, machines en apparaten) en hightechbedrijven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kansrijke combinaties van hightech en (medische)zorg • Sleutelgebied Food & Technology 	<p>Brainport</p> <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Start-ups: Supportprogramma's start-ups (coaching, pre-seed capital, begeleiding etc.), zoals design incubator en incubator food & technology • Clustering: Clusterprogramma's sleutelgebieden/ maatschappelijke domeinen, m.n. Zorg en Technologie en Food & Technology <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennistransfer: bedrijven rondom metaal, sport, design en ICT stimuleren aan te haken bij kennisnetwerken zoals metaalhuis, Be-linked en Design Connection <p>Pieken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Food & Nutrition (m.n. enabling technology): samenwerking voor de ontwikkeling van vernieuwende productieprocessen en stimuleren samenhang in de waardeketen • Hightech systemen & materialen (m.n. medical systems): versterken netwerken en stimuleren samenwerking tussen regionale mkb-toeleveranciers en OEM's en stimuleren koppeling design en technologie <p>Greenport</p> <ul style="list-style-type: none"> • Food & technology: Newtrition en Floriade

Aanknopingspunten De Peel

Thema Ruimte voor bedrijven	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Regionaal bedrijventerrein Nuenen	<p>Reserveren van ruimte voor bedrijven met een Brainportprofiel (o.a. hightech en hoogwaardige maakindustrie)</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acquisitie: aanhaken bij programma acquisitie toptechvestigingen volgens Brainportprofiel
Thematisch bedrijventerrein paardencluster Deurne	<p>Met Deurne Paardenwereld aanhaken bij Brainportprogramma; mogelijke link met sleutelgebied Sports & Technology. Zie ook Speerpuntsectoren.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Vestigingsmogelijkheden startende en andere kleinschalige ondernemers (o.a. bedrijfsverzamelgebouwen, VABs)	<p>De plattelandsgemeenten als broedplaats voor startende bedrijven, ter bevordering van de dynamiek. Door de verschillende initiatieven te koppelen kan meerwaarde worden verkregen.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondernemerschap: Bijdrage aan bevorderen ondernemerschapsmentaliteit door realisatie van huisvesting voor starters. <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Revitalisering en herstructurering	<p>Aanhaken bij projecten/initiatieven Brainport en onderzoeken op welke wijze lopende projecten ingebracht kunnen worden in Brainport.</p> <p>Brainport <i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfslocaties: Revitalisering van bedrijventerreinen

ICT-infrastructuur	Onderzoeken op welke wijze lopende projecten ingebracht kunnen worden in Brainport. Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> ICT: Be-linked; Stimuleringsprogramma ICT-route 2010
Landbouwontwikkelingsgebieden voor intensieve veehouderij	Fysieke concentratie en clustering kan een impuls geven aan innovatieve concepten op het gebied van food & technology Zie 'Speerpuntsectoren', 'Agribusinesscomplex'
Glastuinbouwdoorgroeigebieden (m.n. Deurne en Gemert-Bakel)	Fysieke concentratie en clustering kan een impuls geven aan innovatieve concepten op het gebied van food & technology Zie 'Speerpuntsectoren', 'Agribusinesscomplex'
Ruimte voor toeristische ontwikkelingen (projectlocatie, recreatieve poort, ruimte voor (kleinschalige) dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen etc)	Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat; ontwikkeling, behoud en positionering van cultuurhistorische elementen in het verblijfs- en vestigingsklimaat

Thema Arbeidsmarkt, kennis/innovatie	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
(Om)scholingsprogramma's	Opzetten (om)scholingsprogramma's t.b.v. food & technology. Brainport <i>People</i> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: Bevordering doorstroming en carrièreontwikkeling
Relatie bedrijfsleven en kennis- en onderwijsinstellingen o.a. samenwerking bedrijfsleven en kennisinstellingen (Eindhoven en Helmond) en aansluiting foodregio Helmond en met Greenport Venlo	Aanhaken bij programma's Brainport/Greenport. Brainport <i>Technology</i> <ul style="list-style-type: none"> Kennistransfer: Kennisnetwerk Newtrition Connection, Groene Campus Helmond, Sports & Technology Programma's sleutelgebieden: Sports & Technology, Food & Technology, verbinding Brainport-Greenport
Hoogwaardige productie agrarische sector, dmv innovatieve ketenprojecten en proeftuin agro-industriële vernieuwing	Aanhaken bij programma's Brainport/Greenport m.b.t. clustering en kennistransfer rond sleutelgebied Food & Technology.

	<p>Brainport <i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Clustering: ontwikkeling clusterprogramma's en bevorderen clustering sleutelgebied Food & Technology <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kennistransfer: Kennisnetwerk Newtrition Connection, Groene Campus Helmond Programma's sleutelgebieden: Food & Technology, verbinding Brainport-Greenport
Kennis- en kwaliteitsniveau glastuinbouw	<p>Aanhaken bij programma's Brainport/Greenport.</p> <p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kennistransfer: Kennisnetwerk Newtrition Connection, Groene Campus Helmond Programma's sleutelgebieden: Food & Technology, verbinding Brainport-Greenport
Opleidingsniveau beroepsbevolking upgraden op het gebied van food-technology (omscholingsprogramma's)	<p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: bevorderen deelname scholings- en werkgelegenheidsprogramma's
Bevorderen ondernemerschap, inclusief starters	<p>In de Brainportagenda zijn verschillende supportprogramma's voor starters opgenomen. Zie ook thema Ruimte voor ondernemen; startershuisvesting.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ondernemerschap: Bevorderen ondernemersmentaliteit, bijvoorbeeld ondernemer voor de klas en coaching ondernemers, huisvesting voor starters <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Start-ups: Programma Business Start & Growth <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie
Verbeteren aansluiting vraag en aanbod op de arbeidsmarkt	<p>In de Brainportagenda zijn verschillende programma's gericht op de aansluiting vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De regio kan onderzoeken hoe zijn hierbij kan aanhaken.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: Verbetering match vraag en aanbod, bijvoorbeeld werkgelegenheidsprogramma's (o.a. stages bij bedrijfsleven, arbeidsmakelaars, leerlijnen)

Innovatiekracht mkb (bijv. Innovatieplan Nuenen)	<p>Versterken van de innovatiekracht van het bedrijfsleven kan via 2 Brainportlijnen lopen: gericht op innovatie binnen een bedrijf en gericht op innovatie door samenwerking tussen bedrijven en instellingen.</p> <p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ondernemerschap: coaching ondernemers <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Sleutelgebieden: o.a. Design & Technology, Food & Technology, Zorg & Technology Centres of Excellence: stimuleren innovatie op snijvlak technologiegebieden en toepassingsvelden, bijvoorbeeld door het versterken van (product- en procesgerichte) samenwerking bedrijfsleven Kennistransfer: door kenniscirculatie bevorderen van innovatie bij mkb bijvoorbeeld door het ontsluiten van kennis voor het mkb, versterken relatie kennisinstellingen.
Innovatiekracht agrarische sector (intensieve veehouderij, land- en tuinbouw)	<p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Food & Technology (Newtrition), waar aanknopingspunten liggen voor de agrarische sector
Bevorderen imago 'werken in de kenniseconomie'	<p>Brainport <i>People</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Arbeidsmarkt: gebruik maken van Toptech-instrumentarium; imagoactie 'werken in de kennisindustrie'
Netwerken	<p>Aanhaken bij bestaande netwerken (Newtrition Connection), dan wel opzetten van nieuwe netwerken (m.b.v. bijv. aanpak Metaalhuis). Opzetten database van, voor, door ondernemers</p> <p>Brainport <i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kennistransfer: aanhaken bij kennisnetwerken <p>Greenport</p> <ul style="list-style-type: none"> Open innovationspace: leren leren; netwerk

Thema Woon-leefklimaat	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
<p>Aantrekkelijke dorpscentra; belangrijke basisvoorwaarde voor een attractief woon-leefklimaat. Werk samen in versterken centrumfunctie en leer van elkaar.</p>	<p>Aantrekkelijke dorpscentra (met cultuurhistorische elementen) zijn belangrijk voor het algehele vestigingsklimaat.</p>

Zorg bovendien voor onderscheidend vermogen.	Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat. Project: Ontwikkeling, behoud en positionering cultuurhistorisch elementen in verblijfs- en vestigingsklimaat
Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen (routenetwerken, recreatieve poorten etc)	Toeristisch-recreatieve voorzieningen als bijdrage aan het algehele vestigingsklimaat Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat
Wonen in een aantrekkelijke, groene omgeving, met aparte aandacht voor (jonge) starters	Aantrekkelijke woonomgeving voor (potentiële) kenniswerkers en ander benodigd personeel Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> Quality of Life: verblijfsklimaat versterken in het kader van een attractief vestigingsklimaat

Thema Organisatie en samenwerking	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Samenwerking DAS- en Peelgemeenten	Nauwe samenwerking van de gemeenten op sociaal-economisch terrein kan leiden tot een sterkere bijdrage van de De Peel aan de doelstellingen van Brainport/Greenport: als regio sta je sterker dan als individuele gemeente.
Samenwerking met België	Brainport <i>Basics</i> <ul style="list-style-type: none"> Internationaal: versterken internationale netwerken en positionering in Europees perspectief

Thema Speerpuntsectoren	Link met agenda Brainport/Greenport/Pieken
Agribusinesscomplex/ Food & Technology	De Peel heeft potenties om de agribusiness op een hoger plan te tillen hiermee aan te haken bij Brainport en Greenport. Brainport <i>Business</i> <ul style="list-style-type: none"> Clustering: inzetten op kansrijke clusters in agribusiness en aanhaken bij Brainportprogramma's

	<p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Centres of Excellence: stimuleren innovatie op snijvlak technologiegebieden en toepassingsvelden, bijvoorbeeld door het versterken van (product- en procesgerichte) samenwerking tussen bedrijven binnen agrarische ketens en clusters Kennistransfer: hoogwaardige agribusiness bedrijven stimuleren aan te haken bij kennisnetwerk Newtrition Connection Programma's sleutelgebieden, m.n. m.b.t. Food & Technology (Newtrition), verbinding Brainport-Greenport <p>Greenport</p> <ul style="list-style-type: none"> Verbinding Brainport-Greenport Waarde creëren: nieuwe businessconcepten, PMCs. Kansen in verbinding agrofood met gezondheid en beleving. Aanhaken bij Innovatieplatform Gezonde Voeding t.b.v. ontwikkelen 'medische voeding' Leren leren: aanhaken bij netwerken, gebruik maken van transferpunten
Deurne Paardenwereld	<p>Met Deurne Paardenwereld aanhaken bij Brainportprogramma; mogelijke link met sleutelgebied Sports & Technology.</p> <p>Brainport</p> <p><i>Basics</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfslocaties: Bijdrage aan adequaat aanbod bedrijfslocaties kennisindustrie <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Clustering: ontwikkeling clusterprogramma's en bevordering clustering <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kennistransfer: Kennisnetwerk Sports & Technology
Hoogwaardige maakindustrie (mechatronica, metaal, machines en apparaten) en hightechbedrijven	<p>Brainport</p> <p><i>Business</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Start-ups: Deelname aan supportprogramma's start-ups (coaching, pre-seed capital, begeleiding etc.), zoals design incubator en incubator food & technology Clustering: participeren in/opzetten van clusterprogramma's sleutelgebieden/maatschappelijke domeinen <p><i>Technology</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kennistransfer: bedrijven rondom metaal, sport, design en ICT stimuleren aan te haken bij kennisnetwerken zoals metaalhuis, Be-linked en Design Connection

	<p>Pieken</p> <ul style="list-style-type: none">• Hightech systemen & materialen? Enabling/material technology? Food processing & handling?• Food & nutrition? Enabling technology? Functional foods?
--	---

Bijlage 5: Achtergrondcijfers Hightech complex

Omvang Complex HT systems*) SRE gemeenten en aandeel HT in totaal banen, 2005			
gemeente	HT banen *)	Alle banen	Aandeel HT banen per gemeente/ gebied (%)
Beerze Reusel			
Bladel	1.510	10.810	14,0
Eersel	690	7.530	9,2
Oirschot	650	6.820	9,5
Reusel-De Mierden	250	3.730	6,6
Totaal	3.100	28.890	10,7
De Peel			
Asten	340	5.870	5,8
Deurne	1.170	11.610	10,1
Gemert-Bakel	940	9.650	9,8
Helmond	3.250	36.360	8,9
Laarbeek	390	7.030	5,6
Nuenen c.a.	920	8.970	10,2
Someren	390	7.500	5,2
Totaal	7.400	86.990	8,5
Boven-Dommel			
Bergeijk	970	7.700	12,6
Best	4.130	15.100	27,3
Cranendonck	1.010	8.120	12,4
Eindhoven	26.040	140.610	18,5
Geldrop-Mierlo	1.270	12.890	9,9
Heeze-Leende	280	5.620	4,9
Son en Breugel	2.600	12.260	21,2
Valkenswaard	2.060	13.400	15,4
Veldhoven	5.010	22.430	22,3
Waalre	590	5.400	11,0
Totaal	43.960	243.540	18,0
SRE totaal	54.460	359.410	15,2 **)
Eindhoven + Helmond	29.280	176.970	16,5
SRE-2: 19 gem.	25.180	182.440	13,8
Schil: Vh+Be+So: 3 gem.	11.740	49.800	23,6
SRE-5 (16 gem.)	13.440	132.650	10,1
*) HT systems staat voor High tech systemen en -materialen. De hiervoor gebruikte definitie sluit aan op de gehanteerde indeling bij de uitwerking van Pieken in de Delta voor Zuidoost-Nederland			
**) Vergelijk Nederland: 8%			